

jazykoveda

Z JUHOABOVSKÉJ NÁREČOVEJ LEXIKY

Ladislav Bartko

I. Úvod

1. Cieľ práce

a charakteristika skúmaného dialektu

1.1. Medzi základné úlohy slovenskej dialektológie v súčasnosti patrí príprava celonárodného nárečového slovníka.¹ Súčasťou prvej fázy prác na tomto viacväzkovom lexikografickom diele, zameranej najmä na zbieranie nárečového lexikálneho materiálu, je aj vypracúvanie slovníkov nárečí vybraných lokalít, resp. nárečových oblastí, s cieľom vytvoriť pre uvedený slovníkový projekt širokú a vedecky hodnotnú materiálovú základňu.

Tejto úlohe chce poslúžiť aj náš príspevok, podávajúci vybranú lexiku nárečia juhoabovskej obce Trstené pri Hornáde (okres Košice-vidiek). Nadväzujeme ním priamo na náš príspevok o tvarosloví tohto nárečia,² resp. i na štúdiu o charakteristických znakoch širšej oblasti tzv. vlastných abovských nárečí,³ a čiastočne i na niektoré naše onomastické práce zamerané na analýzu výsledkov slovensko-maďarskej jazykovej interferencie v apelatívnej⁴ i propriálnej vrstve (konkrétne v mi-

¹ Pozri *Slovník slovenských nárečí. Ukážkový zväzok*. Red. I. Ripka. Bratislava, Veda 1980, s. 5.

² Bartko, L.: *Z tvaroslovia nárečia obce Trstené pri Hornáde v južnom Above*. In: *Nové obzory*. 20. Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 1978, s. 337—354.

³ Bartko, L.: *K charakteristike abovských nárečí*. In: *Nové obzory*. 25. Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 1983, s. 253—266.

⁴ Bartko, L.: *Miesto slov cudzieho pôvodu v nárečovom slovníku*. In: *Dialektologický zborník. 1. Materiály z I. slovenskej dialektologickej konferencie konanej v Prešove 17.—19. apríla 1975*. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1980, s. 89—93.

⁵ Bartko, L.: *Niektoré otázky odrazu maďarsko-slovenských jazykových kontaktov v chotárnych názvoch južného Abova*. In: *VI. slovenská onomastická konferencia. Nitra 4.—6. apríla 1974. Zborník materiálov*. Bratislava, Veda 1976, s. 165—170.

krotoponymii,⁵ hydronymii⁶ a antroponymii⁷) slovnej zásoby nárečia uvedenej obce a jej okolia.

1.2. Diáлект Trsteného pri Hornáde je vhodným objektom nárečového výskumu najmä preto, že v rámci abovských či celej skupiny východoslovenských nárečí predstavuje typ okrajového nárečia, zachovávajúceho relatívne starší stav než nárečia obcí ležiacich v menšej vzdialenosti od hospodársko-správneho a kultúrneho centra (mesta Košice); obec je totiž najjužnejšou lokalitou so slovenským nárečím na československom území bývalej Abovskej stolice (leží v tesnej blízkosti štátnych hraníc s Maďarskou ľudovou republikou na ľavom brehu Hornádu), majúcou až podnes obmedzené možnosti stykov s okolitými dedinami — napr. po uzavretí cesty vedúcej na juh do Maďarska je do obce v súčasnosti štátnou komunikáciou prístup z jediného smeru, od severu.

Obyvatelia obce sa až donedávna zaoberali takmer výlučne poľnohospodárskou výrobou; len po druhej svetovej vojne začala časť z nich dochádzať za prácou do blízkych priemyselných a iných podnikov a závodov.

1.3. Uvedené nárečie charakterizujú znaky typické pre vlastné abovské nárečia jednak ako celok, jednak pre ich južnú časť. Z prvej skupiny znakov sú to najmä: splynutie konsonantu *x* (*ch*) s *h* (*muha*, *horoba*) a *š*, *ž* so *š*, *ž* (*šeno*, *žima*), výskyt samohlások *e* a *o* v slovách typu *beli*, *hvezda*, *koň*, *on*, zakončenie slovies typu *vizic*, *kričic*, formy prídavných od nich *vizel* — *vizela*, *kričel* — *kričela*, ďalej krátke tvary typu *ňes*, *pek* (popri *ňesol*, *pekol*), mužská koncovka *-ovi* pri ženských rodných menách, niektorých apelatívach označujúcich príbuzenské vzťahy a názvoch niektorých zvierat (*Helenovi*, *babovi*, *mačkovi*) a perno-zubná výslovnosť spoluhlásky *v* na konci morfému (v neutralizačných pozíciách: *krev*, *ovca*).

Zo znakov charakterizujúcich južnú časť uvedených vlastných abovských nárečí (proti ich centrálnej a severnej časti) má nárečie Trsteného pri Hornáde ďalej formy prídavných: *bul*, *stanul*, *kopnul* (proti *bol*, *stanol*, *kopnol*) a *žic* — *žil* — *žila* (proti *žic* — *žel* — *žila*), jedinú koncovku *-ami* v 7. páde množného čísla podstatných mien všetkých troch rodov (z *hlopami*, *ženami*, *zecami* proti dvojici koncoviek *-ami* i *-ama*), podoby slov *jaki*, *taki*, *takoj* (proti *jeki*, *teki*, *tekoj*) a formy 6. pádu typu *f* *Košicoh* (proti *f* *Košici*).⁸

⁵ Bartko, L.: O hydronymii v povodí hornej Bodvy. In: VIII. slovenská onomastická konferencia. Banská Bystrica — Dedinky 2.—6. júna 1980. Prešov, Pedagogická fakulta UPJŠ 1983, s. 174—185.

⁷ Bartko, L.: Odras slovensko-maďarských jazykových kontaktov v antroponymii južného Abova. In: Spoločenské fungovanie vlastných mien. VII. slovenská onomastická konferencia (Zemplínska šírava 20.—24. septembra 1976). Zborník materiálov. Bratislava, Veda 1980, s. 233—237.

⁸ Bližšie pozri Bartko, L.: K charakteristike abovských nárečí..., s. 257—265.

2. Výber slov a typ slovníka

2.1. Slovná zásoba, z ktorej najtypickejšiu a najcennejšiu časť tu podávame, sme zbierali a zapisovali postupne od roku 1954. Pritom sme sa pri výskume zameriavali predovšetkým na príslušníkov staršej generácie nositeľov skúmaného nárečia (pravých autochtónov), takže náš materiál odráža nárečový stav približne od začiatku tohto storočia po dnes.

Popri bežne používaných slovách patriacich do tzv. aktívnej vrstvy slovnej zásoby nárečia sme sa usilovali zachytiť aj lexiku používanú už iba zriedkavo, prípadne už nepoužívanú vôbec (v dôsledku zániku ňou pomenovaných reálií), tvoriacu tzv. pasívnu časť slovnej zásoby skúmaného nárečia.

2.2. Pri spracúvaní zhromaždeného materiálu sa opierame o najnovšie výsledky našej nárečovej lexikológie a lexikografie, publikované najmä v zborníkoch materiálov z prvej⁹ a druhej slovenskej dialektologickej konferencie¹⁰ a konferencie venovanej výskumu a opisu slovnej zásoby slovenčiny.¹¹ Náš spôsob výberu a podania nárečovej lexiky je teda podobný tomu, ktorý sa uplatní v pripravovanom *Slovníku slovenských nárečí*.¹²

2.2.1. Z bohatstva slovnej zásoby juhoabovského trstenského nárečia sme vybrali časť tzv. vlastnej (pravej) nárečovej lexiky, t. j. lexikálne jednotky, ktoré nepatria do slovnej zásoby spisovného jazyka, pričom spisovný jazyk a iné nárečové oblasti majú za ne svoje vlastné ekvivalenty, ďalej tzv. etnografizmy, teda pomenovania, za ktoré spisovný jazyk a iné nárečové oblasti nemajú svoj ekvivalent, ako aj slová používané síce aj v spisovnom jazyku, no iné nárečia majú za ne svoje výrazy.¹³ Bokom teda nechávame lexiku známu v spisovnom jazyku i v iných slovenských nárečiach a navyše — z úsporných dôvodov — vynechávame aj lexikálne jednotky, ktoré zachytil zo skúmanej obce štvrtý zväzok *Atlasu slovenského jazyka*¹⁴ (ale upozorňujeme na zistené nepresnosti a chyby v tomto diele, resp. doplníme ho o synonymné výrazy zachytených slov).

⁹ *Dialektologický zborník*, 1.

¹⁰ *Dialektologický zborník*. 2. Materiály z II. slovenskej dialektologickej konferencie (Zemplínska šírava 30. 9. — 3. 10. 1981). Prešov, Filozofická fakulta UPJŠ 1986.

¹¹ *Obsah a forma v slovnej zásobe*. Materiály z vedeckej konferencie o výskume a opise slovnej zásoby slovenčiny (Smolenice 1.—4. marca 1983). Bratislava, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV 1984.

¹² Pozri pozn. č. 1.

¹³ Pozri Buffa, F.: *Poznámky k pojmu nárečové slovo*. In: *Obsah a forma v slovnej zásobe...*, s. 296—297; pozri aj Ripka, I. a kol.: *Výskum a opis nárečovej lexiky*. In: *Obsah a forma v slovnej zásobe...*, s. 273.

¹⁴ Habovštiak, A.: *Atlas slovenského jazyka*. 4. *Lexika*. 1 — mapy, 2 — úvod, komentáre, dotazník, indexy. Bratislava, Veda 1984.

2.2.2. Popri pomenovaniach domáceho pôvodu uvádzame i sľav-
dávnejšie prevzaté z iných jazykov (najmä z maďarčiny, nemčiny a poľ-
štiny), ktoré sa už nepocítujú ako cudzie a začlenili sa do lexikálneho
systému trstenského nárečia ako jeho plnohodnotná súčasť (napr. *sirovac*,
suňoga, *fertaľ*, *pahrotka*); slová prevzaté iba nedávno, ako *te-
levizija*, *kombajn*, *silon* a i., sme do nášho výberu nepojali.¹⁵ Pôvod
slov je z hľadiska lexikografického spracovania irelevantný, preto ho
osobitne nevyznačujeme.¹⁶

2.2.3. Aj vo vybratej lexike domáceho pôvodu dávame prednosť
pomenovaniam starším pred novšími, pričom sa usilujeme čo najpres-
nejšie a najúplnejšie postihnúť zložitost' ich významovej stavby. Pri
slovách zhodnej podoby rozlišujeme — podľa ich vzájomných sémanti-
ckých a gramatických vzťahov — homonymá, t. j. lexémy rozdielneho
významu, ktorých zhodná podoba vznikla náhodne z cudzích i domácich
slov, a polysémantické slová, t. j. lexémy, ktorých jednotlivé obsahy
ešte navzájom súvisia.¹⁷

2.2.4. Všetky vybraté lexikálne jednotky patria k apelatívnej vrstve
slovnej zásoby. Sú to pomenovania neterminologickej i terminologickej
povahy. K všeobecným pomenovaniam patria najmä slová označujúce
prírodné reálie (zem, voda, obloha, rastlinstvo, živočíšstvo atď.), javy
súvisiace s človekom všeobecne (jeho fyzické a psychické danosti, čin-
nosti, sociálne vzťahy atď.) a jeho začlenením do spoločenského života
(dedina, administratíva, vojsko, škola, kultúra a umenie, náboženstvo
atď.). Z terminologickej vrstvy vyberáme tzv. ľudovú terminológiu vo
vlastnom, užšom zmysle, t. j. pomenovania z oblasti ľudovej výroby —
najmä poľnohospodárskej a s ňou úzko súvisiacej drevárskej a dobyt-
kárskej (poľnohospodárske stavby a ich časti, stroje a náradie, pestovanie
plodín, spracúvanie vlny, dopravné prostriedky atď.).¹⁸

2.2.5. Väčšina lexikálnych jednotiek, ktoré podávame, sú jednoslov-
né pomenovania. Uvádzame však aj viacslovné názvy, a to tzv. voľné
slovné spojenia, ustálené slovné spojenia a frazeologické slovné spo-
jenia.¹⁹ Z frazeologických jednotiek uvádzame najmä také, ktoré inými
slovami vyjadrujú ten istý obsah ako frazeologizmy známe v spisovnom
jazyku, ako aj tie, ktoré vyjadrujú iné skutočnosti než frazeologizmy
majúce štatút spisovnosti.²⁰

¹⁵ Porov. Ripka, I. a kol.: *Výskum a opis nárečovej lexiky...* s. 274.

¹⁶ Porov. Skulina, J.: *Otázky nárečni lexikografie*. In: *Dialektologický zbor-
ník*, 2..., s. 99.

¹⁷ Bližšie pozri *Slovník slovenských nárečí...*, s. 24—30.

¹⁸ K termínu bližšie pozri Nižňanský, J.: *Homonymia a polysémia v ná-
rečovom slovníku*. In: *Obsah a forma v slovnej zásobe*, s. 307—308; porov. Hlav-
sová, J.: *Některé zvláštnosti lidové terminologie*. In: *Dialektologický zborník*, 2...,
s. 34—35.

¹⁹ Bližšie pozri Habovštiak, A.: *Viacslovné pomenovania v Slovníku slo-
venských nárečí*. In: *Dialektologický zborník*, 2..., s. 193—205.

²⁰ Porov. Ripka, I. a kol.: *Výskum a opis nárečovej lexiky...*, s. 278.

2.2.6. V súlade s požiadavkami súčasnej nárečovej lexikografie si všimame a zaznamenávame aj štylistickú hodnotu slov, a to na základe opozície nociónálnosť — expresívnosť. Medzi nárečové slová sme takto zaradili aj lexikálne jednotky známe aj v spisovnom jazyku a v iných slovenských nárečiach, ak v nich majú inú štylistickú platnosť.²¹

2.3. Z uvedeného vyplýva, že sme sa rozhodli pre typ výberového a diferenčného slovníka. Okrem vyššie spomenutého faktora úspornosti hovorí zaň aj možnosť zvýrazniť diferenčné javy slovnej zásoby skúmaného dialektu vo vzťahu k iným slovenským nárečiam, hoci — na druhej strane — selekcia prvkov lexikálneho systému oslabuje predstavu o ňom ako celku a o jeho zhodách s lexikálnymi systémami iných nárečí.

3. Stavba hesla

3.1. Vybraté lexikálne jednotky podávame v abecednom poradí. Uplatňujeme pritom tzv. hniezdovanie, to znamená, že pri heslových slovách uvádzame aj také odvodeniny od nich, pri ktorých iba jedna gramatická kategória prešla do druhej, no nenastala zmena vecného významu ich slovotvorného základu; takto sú pri základových slovách aj ich zdobnené a zveličené podoby, prechýlené názvy, vzťahové adjektíva pri ich slovotvorných základoch, príslovky a abstraktá na *-stvo* a *-osť* pri adjektívach, od ktorých sú odvodené, a vidové dvojice (najmä predponové).

Homonymné výrazy uvádzame ako samostatné heslá označené číselným kvalifikátorom (*pijak¹*, *pijak²*).

3.2. Všetky spracúvané slová uvádzame v nárečovej (nepospisovnenej) podobe a spolu s ostatným nárečovým materiálom (exemplifikácie, frazeologizmy atď.) podávame ich vo fonetickom prepise tzv. čiastočnou čitateľskou transkripciou — nepoužívame grafému *y* (iba *i*: *vidumani*, *šumni*) ani znaky na zaznamenávanie kombinatórnych variantov spoluhlások (používame napr. iba jednu grafému *n*), ale na označenie neznelého páru hrtanového konsonantu *h* (v neutralizačných pozíciách) využívame znak **h** (*htori*, *dohtor*), spoluhlásky *dz*, *dž* nezapisujeme zložkami, ale znakmi *z*, *ž* (*zeci*, *žad*), graficky označujeme mäkkosť spoluhlások *ď*, *ť*, *ň*, *ľ* aj pred prednými samohláskami (*ďivadlo*, *na koňti*, *ňemaľi*); lexikálne jednotky teda zapisujeme a radíme podľa ich znenia, rešpektujúc znelostnú asimiláciu hlások (*fše* — nie *vše*, *hrutka* — nie *hrudka*) — pravda, okrem absolútneho konca samostatných lexikálnych jednotiek, kde hlásky ponechávame v silnej, neasimilovanej podobe (teda *žad* — nie *žat*, *bitang*, *moh*, *voz*).

²¹ Porov. Ripka, I. a kol. *Slovník slovenských nárečí...*, s. 21—24; porov. aj Findra, J.: *K štylistickej klasifikácii nárečovej lexiky*. In: *Obsah a forma v slovnej zásobe...*, s. 313—315.

3.3. Heslové slová uvádzame v základnom tvare, t. j. podstatné mená v 1. páde jednotného čísla (zároveň sa uvádza aj koncovka 2. pádu — pri pomnožných a takých, ktoré nemajú jednotné číslo, je to podoba 1. pádu množného čísla —, prídavné mená v 1. páde jednotného čísla mužského rodu, zámená a číslovky v 1. páde, slovesá v neurčitku. Za základnými tvarmi sa uvádza údaj o ich slovnodruhovom zaradení: pri substantívach je to skratka gramatického rodu (m., ž., s.), pri slovesách skratka označujúca vid (dok., nedok.).

Za uvedenými gramatickými údajmi nasledujú štylistické a iné kvalifikátory (expr., pej., zast., nov., zried. a i.); pri jednovýznamových slovách sa kvalifikátor umiestňuje pred charakteristiku významu, pri viacvýznamových slovách sa v prípade rovnakej štylistickej platnosti všetkých významov dáva pred číslicu, pri odlišnej štylistickej platnosti sa kvalifikátor umiestňuje za číslicu (pred výklad významu).

3.4. Významy slov vysvetľujeme spisovnými ekvivalentmi, pomocou odkazových definícií alebo pomocou výkladov a opisov. Na spresnenie výkladu významov niektorých slov slúžia exemplifikácie (najčastejšie voľné spojenia, zriedkavejšie celé vety, niekedy aj časti textov piesní, riekanky ap.).

Za tým — po znaku § — uvádzame získané frazeologické jednotky a iné spojenia (príslovia, porekadlá, úslovia).

Ak má spracúvané heslové slovo v skúmanom nárečí synonymný výraz, uvádzame ho na konci heslovej state (po znaku 0 — bez spracovania).

Použité skratky

adj.	— adjektívum
ap., a pod.	— a podobne
cit.	— citoslovce
časť.	— časť
čísl.	— číslovka
det.	— výraz v detskej reči
dok.	— dokonavý vid slovesa
expr.	— expresívny výraz
hromad.	— hromadné podstatné meno
iron.	— ironický výraz
jedn. č.	— jednotné číslo
m.	— mužský rod
mn. č.	— množné číslo
nedok.	— nedokonavý vid slovesa
nov.	— novší výraz
pejor.	— pejoratívny výraz
pl., plur.	— plurál, množné číslo

pren.	— prenesený význam
pomn.	— pomnožné podstatné meno
príd.	— prídavné meno
prísl.	— príslovka
s.	— stredný rod
sg.	— singulár, jednotné číslo
spodst.	— spodstatnené prídavné meno
spoj.	— spojka
subst.	— substantívum
tzv.	— takzvaný
zám.	— zámeno
zast.	— zastaraný výraz
zdrob.	— zdobnenina
zried.	— zriedkavé slovo
ž.	— ženský rod

Z n a ě k y

O — synonymum

§ — frazeologická jednotka

II. S l o v n í k

- akeI, akIa, m. — maštal pre ovce, ovčinec
- akord, -a, m. — zast. úkolová práca: *Robelo še abo na hozini, abo na akort*
- ancug, -u, m. — zast. mužský oblek; *O šmati, -oh, pomn.*
- ancvaj, prísl. — raz-dva, rýchlo: *Že to buze ancvaj hotovo!*
- aňďa, -i, ž. — žena staršieho brata
- antalek, -lka, m. — malý súdok: *Na svazbu še kupeli dva-tri antalki piva*
- apštok, -a, m. — drevený hranol, do ktorého je vsadená os voza
- badogar, -a, m. — nádoba na bravčovú masť
- bagov, -a, m. — spopolnený tabak: § *kupiz za bagov — lacno, § dostaz bagov — nedostať nič*
- bahter, -a, m. — zast. obecný nočný strážnik
- bakani, príd. — det. zašpinený, nepekný
- baldeska, -i, ž. — jedna zo štyroch zvislých latiek na jarme
- baloga, -i, ž. — zast. ľavá ruka
- balogar, -a, m. — kto má ľavú ruku výkonnejšiu ako pravú, ľavák
- bambuh, -a, m. — žalúdok zvierata
- banda, -i, ž. — 1. zast. skupina muzikantov: *ciganska banda*, 2. expr. výtržnosť: *f karčme bilí bandu až do rana*
- bangajzňa, -i, ž. — drevený kolok na stolárskom stole
- banovac, nedok. — lutovať: § *banoval jak pes* — veľmi lutoval
- bapka, -i, ž. — nákovka: *kosa še klepe na bapce*
- baršoň, -a, m. — druh látky, zamat; *baršoňovi, príd.: baršoňovi gerok* — zamatový kabát
- baršoňka, -i, ž. — zamatová šatka na hlavu
- barvenek, -nka, m. — zimozelen, bot. Vinca; *barvenkovi, príd.: barvenkovi veňec*

- barže, prísl. — skoro, takmer: *on barže najvecej robel*
- bečelovac še, nedok. — vážiť si, uctiť sa: *Cala rozina še tag bečelovala, že jim až zavizeľi*
- bečic, nedok.²² — bľačať (o teľati): *cele bečelo, bo bulo lačne*
- bejleš, -a, m. — druh koláča, bialoš: *tvarohovi bejleš*
- bekeň, -a, m. — vika, bot. Vicia: *nakarmel voli z bekeňom*
- belavi, príd. — modrý: *namaľoval nebo z belavu farbičku*
- bereciňec, -nca, m. — zast. väzenie, žalár: *šejel v berecincu ozdaj za tri roki*
- bešeda, -i, ž. — reč: *š ma glupu bešedu — hovorí nezmysly*
- bešedlivi, príd. — kto rád a veľa rozpráva
- bešedovac, nedok. — rozprávať: *bešedovac pripovetki — rozprávať rozprávky*
- beteha, -i, ž. — expr. neuh, betah: *Neznam co za beteha do ňeho vešla, že bul taki jag ďabol*
- beštefranti, -oh, pomn. — nepotrebné veci, haraburdy: *Priňesla ona do domu, hej, ale same beštefranti*
- bevni, príd. — voľný: *bevne topanki — voľné veľké; bevno, prísl.: v autobuše bulo bevno — bolo tam dost voľného miesta*
- bic, nedok. — 1. biť (niekoho); dok. *pobic, zbic: š zbil ho jag hada — veľmi ho zbil, 2. pren. podobat sa: bil na macer — podobal sa na matku; bic še — biť sa*
- bičak, -a, m. — vreckový nôž: *odrezal sebe hľeba z bičakom*
- bideš, -a, m. — zlý, odporný (o človeku alebo zvierati, aj ako nadávka): *bidež jeden!*
- birka, -i, ž. — 1. druh ovce, 2. bahniatko: *Na Kvetnu nežetu še išlo do koscela z birkami v ruce*
- birovac, nedok. — vládaf: *Biroval metrovi meh vizvihnuz na hribet*
- bistatovac (še), nedok. — sľubovať (sa): *bistatoval še, ale neprišol*
- bitang, -a, m. — naničhodník, huncút: *Robic še mu ňescelo, bitangovi*
- bitangovac, nedok. — vyhýbat sa práci, flákať sa: *Robiz ňe, lem bitangovac po valaľe!*
- bitaňstvo, -a, s. — negatívna, neúžitocná činnosť: *na bitaňstvo ho bulo, na poradnu robotu ňe*
- bizovni, príd. — istý: *Bul bizovni, že priže; bizovňe, prísl. iste, zaiste: Bizovňe še mu daco stalo, keď neprišol*
- bizovac še, nedok. — spoliehať sa: *Na ňeho še mohol každi bizovac*
- bižalma, -i, ž. — dula, bot. Cydonia; *bižalmovi, príd.: bižalmovi kompot*
- blajvas, -a, m. — zast. ceruzka: *Pisali zme z blajvasami*
- blej, -a, m. — v spojení *horki jag blej* — veľmi horký
- bliščic še, nedok. — lesknúť sa: *š blišči še jag zlato — veľmi sa leskne*
- bliščaci, príd. — lesklý: *bliščace topanki*
- blukac še, nedok. — túlať sa; dok. *zablukac še*
- bluzgac, nedok. — špliechať (vodou); dok. *obluzgac, zabluzgac*
- bobaľka, -i, ž., obyč. v pl. *bobaľki, -oh*, — opekance: *Na Hodi še jedti bobaľki z makom*
- bobek, -pka, m. — zrnko obilia
- bodvanka, -i, ž. — zast. drevená vaňa na kúpanie detí
- bogar, -a, m. — chrobák
- bojti, -oh pomn. — ozdobná časť pastierskeho biča
- bojtar, -a, m. — pomocník pastiera
- boks, -u, m. — krém na topánky
- boksovac, nedok. — natierať topánky krémom
- borg, -u, m. — úver: *kupovaz na bork*
- boričic, nedok. — ručať (o dobytku)
- borikac, nedok. — expr. váľaf, rúcať (o stavbe); dok. *poborikac, rozborikac*
- borovňica, -i, ž.²³ — čučoriedka,

²² Habovštiak, A.: *Atlas slovenského jazyka*. 4... (ďalej ASJ IV), 1 — s. 113, 2 — s. 94, chybné uvádza podobu s —l—; bleč.

²³ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 44, 2 — s. 54, nesprávne uvádza lexému šveboritka.

- bot. *Vaccinum myrtillus*
- bosušag**, -u, m. — starosť, trápenie: *Mala z ňim veľki bosušag, bo bul dluho hori*
- brac še**, nedok. — poberať sa: *brac še domu*
- bradlo**, -a, s. — stoh (slamy, sena)
- bramuha**, -i, ž. — mravec
- brangoľ**, -a, m. — vnútorná časť topánky na podošve
- brant**, -u, m. — zast. otrava krvi
- bremijačko**, -a, s. — zväzok slamy
- brenek**, -nka, m. — zvonček
- brenkac**, nedok. — zvoníť zvončekom
- brezle**, -oh, pomn. — strúhanka
- bric/britki**, príd. — 1. špinavý: *britka košuľa*, 2. zlý: *bric človek*
- bričina**, -i, ž. — hnis: *bričinu vipuči z vreda* — vytlačiť
- bridoš**, -a, m. — nadávka človeku, ktorý sa vnucuje
- brizic**, nedok. — špiniť; dok. *zabrizic*: *nohavki zabrizic*
- broderňa**, -i, ž. — trúba na pečenie v sporáku
- brud**, -u, m. špina; **brudni**, príd.: *brudne ruki*; **bruzic**, nedok. — špiniť
- brugi**, -oh, pomn. — hudobný nástroj, basa
- brugoš**, -a, m. — kto hrá na base
- brugovac**, nedok. — hrať na base: *A keď brugoš zabruguje, moj mili me vitancuje* (časť ľudovej piesne)
- bruh**, -a, m. — brucho: *š noši bruh* — je tehotná
- bruňaci**, príd.: *bruňaca muha* — bzučiaca mucha
- bruňic**, nedok. — bzučať
- brušľik**, -a, m. — zast. druh ženskej vesty
- buben**, -bna, m. — 1. bubon, 2. mláčačka
- bubňar**, -a, m. — kto bubnuje, bubeník
- budar**, -a, m. — záchod
- buďogovi**, -oh, pomn. — zast. detské trikovce
- budovac** (še), nedok. — stavať dom; dok. *zbudovac še*; **zbudovani**, príd. — kto si postavil dom: *Tam je zbudovana na koncu vala-la*
- bugilar**, -a, m. — peňaženka, m. zdrob. *bugilarik*, -a, m.
- bujbela**, -i, ž. — zast. krátky ženský teplý kabátik
- buknuc**, dok. — prepadnúť (v škole): *Buknul vo štvartej klaše, ta mušiel do nej hoziz ešči ras*
- bukac**, nedok. — žblnkáť
- bunkov**, -a, m. — objemný, silný (o decku): *Ta to už poradni bunkov bulo toto zecko*
- bupče**, -eca, pl. **bupčeta**, -oh, s. — púčik (na kvete)
- burkovac**, nedok. — dláždiť; dok. *viburkovac*
- burkovec**, -vca, m. — kameň slúžiaci na dláždenie; **burkovani**, príd.: *burkovana draha*; dok. *viburkovani*, príd.
- butňic**, nedok. — práchnivieť; dok. *zbutňic* — spráchnivieť; *zbutňeti*, príd.: *zbutňeti strom* — spráchnivený
- butor**, -a, m. — nábytok
- caha**, -i, ž. — obliečka na perinu
- cajger**, -a, m. — hodinová ručička: *mali cajger, veľki cajger*
- cakompak**, prisl. — zast. úplne: *Za hozinu bulo šicko cakompag hotovo*
- calovac**, nedok. — iron. v spojení: *caluj me (ho) v ric* — môžeš mi (mu) vyliezť na chrbát
- capek**, -pka, m. (zdrob. k cap) — drevený kôň na pílenie dreva
- celo**, -a, s. — telo; *hrube celo* stehno
- cemni**, príd. — slepý; *O šIepi*, príd.
- cepak**, -a, m. — súčasť cepov, kratšia žrdka, ktorou sa bije po obilí
- cepi**, -oh, pomn. — cepy (súčasť: *cepak, deržak, kapica*)
- ciberej**, -i, ž. — mliekom podbitá zemiaková polievka
- cintorija**, -i, ž. — zemežľč obyčajná, bot. *Centaurium*
- cip-cip**, cit. — privolávanie kurčiat
- cmorkac**, nedok. — cmukať (na kone)
- cofac**, nedok. — ustupovať; dok. *cofnuc*
- cokeľ**, -kla, m. — murované základy domu
- colštok**, -a, m. — skladací meter: *pomeralo še s colštokom*
- compel**, -pla, m. — 1. sopeľ, 2. ľadový cencúl; zdrob. *compelik*, -a, m.

- cug, -u, m. — 1. prievan; 2. záprah
- cupa, -i, ž. — druh zaprážanej zemia-
kovej polievky
- curik/curuk, cit. — pokrik na ko-
ne, aby cúvli
- cvikla, -i, ž.²⁴ — kýmna repa; čer-
vena cvikla: — *Gu šunke
še jedla červena cvikla.*
- ča, cit. — pokrik na voly a kravy v zá-
prahu, aby šli doprava
- čakov, -a, m. — zast. papierový kužeľ
na hlavu (napr. betlehemcov)
- čalamada, -i, ž. — kukurica zasiata
nahusto a slúžiaca ako krmivo
- čamkac, nedok. — mliaskať (pri je-
dení)
- čampavi, príd. — nepekne chodiaci,
čaptáň
- čapac, nedok. — obíjať orechy zo stro-
mu; dok. očapac
- čapaš, -a, m. — zast. cesta, ktorou sa
vyháňa dobytok na pašu
- čapat, -u, m. — zast. krdeľ (hydiny)
- čapov, -a, m. — súčasť kosy, prút na
odhrňanie pokosenej plodiny
- čarňica, -i, ž. — ostružina krovitá,
bot. Rubus
- čat, -a, m. — zast. spona do vlasov
- čataj, -a, m. — druh vysokej vodnej
trávy, ostrica, bot. Carex
- čavargoš, -a, m. — tulák
- čavargovac, nedok. — expr. potu-
lovať sa
- čeňč, -u, m. — výmena
- čeňčovac, nedok. — vymieňať si
niečo; dok. vičeňčovac: *Vičeň-
čoval volí za kone; O čerac, ne-
dok.*
- čengev, -a, m. — zvonec: *Na kravi
še navešali čengevi, žebi jih bulo
čuz v leše*
- čepera, -i, ž. — vidlicovite rozrastený
kmeň alebo konár, rázsocha; zdrob.
čeperka, -i, ž.
- čeperati, príd. — kto chodí s nohami
naširoko od seba
- čerac, nedok. — meniť, vymieňať; dok.
prečerac
- čereg, -a, m., obyč. v pl. čeragi, -oh,
— druh vyprážaného cestovinového
jedla (praclíkovitého tvaru)
- čer kac, nedok. — štrkovať (napr.
s porcelánovým riadom), 2. pripíjať
si s niekým; dok. čerknuc
- čiga, -i, ž. — škripec
- čik, -a, m. — čík:... *ňebula to žapka,
bul to čik, jaki ten moj frajer ja-
lečnik* (pieseň)
- čikotov, -a, m. — zast. železná ob-
rúčka na ťažadle slúžiaca na pripí-
nanie ťahaných strojov
- čira, -i, ž. — zemiakový kľúčik
- čiric, nedok. — kľúčiť
- čoľňik, -a, m. — člnok (používaný
pri tkaní na krosnách)
- čom, zám. — prečo
- čomov, -a, m. — väčší zväzok (snop)
kukurice alebo kvetov
- čuba, -i, ž. — štica
- čubati, príd. — strapatý
- čuc, nedok. — 1. počuť, 2. cítiť; čuc
še, nedok. — cítil sa
- čučac, nedok. — det. spať
- čuzic, nedok. — špiniť (výkalmi); dok.
sčuzic
- čuha, -i, ž. — zast. vlnený mužský ka-
bát, halena
- čuľic še, nedok. — krčiť sa; dok.
ščuľic še
- čuric, nedok. — tieť cícerkom: *S teho
harčka ňeľem kvapkalo, ale čurelo*
- čutka, -i, ž. — 1. šúľok kukurice, 2.
vyčnievajúca časť štítnej chrupky
na krku (najmä u mužov), ohryzok
- čvir kac, nedok. — vyplúvať slinu
cez zuby
- da/das, čísl. — asi: *slaňina hruba da
na tri palce; dostal das tišic ko-
runi*
- dajeden, zám. — aspoň jeden, dak-
torý: *Dajeden bul taki, co ňeznal
špivac*
- dakus, prísl. — trochu; zdrob. da-
kuščičko
- dandar, -a, m. — čmeliak: *dandar
bruňi — bzučí*
- daraž, -a, m.²⁵ — ovad
- delinka, -i, ž. — zast. druh ženskej
šatky
- deňďvirag, -u, m. — zast. konvalinka,
bot. Convallaria

²⁴ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 78, nesprávne uvádza slovo runka.

²⁵ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 88, 2 — s. 80, omylom uvádza lexému ovad.

- deržak, -a, m. — časť cepov (ktorá sa drží v rukách)
- diľong, -a, m. — o veľkom, lenivom a prihlúpom mládenčovi
- diňa, -i, ž. — tekvica; hrizaca diňa, -i, ž. — dyňa
- direk, čast. — práve, akurát: *Direg na to tam pošol*
- distanc, -u m. — zast., zried. parádny tanec na svadbe
- dišiel, -šla, m. — oje; O druk, -a, m.
- diškurki, -oh, pomn. — priateľské pobesedovanie: *Žena poslala na diškurki gu sušeze*
- diškurovac, nedok. — rozprávať sa, besedovať; dok. podiškurovac: *Prišli, podiškurovali a pošli*
- divat, -u, m. — zast. móda
- dlubac, nedok. — expr. pipľať sa, babrať sa; dlubak, -a, m. — expr. kto pomaly, nešikovne pracuje
- dočuc še, dok. — dopyčuť sa: *Dočuťi zme še o tim v radijove*
- dohori, prísl. — dohora
- dohvarac še, nedok. — rozprávať sa; dok. podohvarac še
- dojeden, zám. — každý
- dokladac še, nedok. — vyjednávaf; dok. doložic še, — dohodnúť sa; doložení, príd. — navzájom dohodnutý: *zme doložene*
- dolek, -lka m. — zemiakové hniezdo, jamka
- dom, -u, m. — dom; šaľeni dom — psychiatrické oddelenie nemocnice
- dopadnuc, dok. — pochytif: *Bil zo šickim, co dopadnul*
- dopatrac, nedok. — dozeraf: *dopatral na zeci*
- doraz/dorazučka, prísl. — hneď: *Dorazučka žebi ši bul nazat!*
- ďorška, -i, ž. — zast. rýchlik
- dorvac, dok. — expr. dostať bitku: *Telo domerzal, pokaľ ňedorval*
- dospravdi, prísl. — naozaj
- ďordina, -i, ž. — georgína, bot. Dahlia
- dovedac še, nedok. — vyzvedaf sa, zisťovať; dok. podovedac še
- doznac še, dok. — dozvedieť sa; nedok. doznavac še
- drajfus, -a, m. — zast. trojnožka
- drapac, nedok. — škrabať: *mačka*
- drape*; dok. podrapac
- drapac še, nedok. — šplhať sa; dok. vidrapac še
- drapovi, príd. — jasnohnedý: *drapova hustečka*
- draška, -i, ž. — 1. poľný chodník, 2. cestička na hlave: česac še na drašku — na pútec
- dreľih, -u, m. — hrubé domáce plátno; dreľihovi, príd.: *dreľihovo nohavki*
- drevo, -a, s. — drevo; zdob. drevko: bože drevko — palina, bot. Artemisia
- driľac, nedok. — strkať, sácať; dok. driľic
- dristac, nedok. — expr. 1. vylučovať riedke výkaly (o dobytku); dok. zadristac — zašpiniť priestor riedymi výkalmi, 2. hovoriť hlúposti, tárať: *š dristaž dva na tri — tárať*
- drot, -a, m. — drôt: koľaci drot — ostnatý drôt
- druk, -a, m. — 1. hrubá dlhá žrd, 2. oje: *voli zlamali druk*; O dišiel, -šla, m.
- drušľak, -a, m. — cedák: *na drušľaku še cazelo*
- dudľavi, príd. — búľlavý: *dudľavi strom*
- dudňak, -a, m. — tučný, silný (o decu)
- dudoňic, nedok. — expr. vytrvalo mrmľaf: *ľem dudoňi a dudoňi*
- dudva, -i, ž. — burina
- ďujtov, -a, m. — zast. zapaľovač
- dulov, -a, m. — kto stále čosi hľadá
- dulovac, nedok. — expr. stále niečo hľadať
- dumac, nedok. — myslieť; dok. podumac — porozmýšľaf
- durkac, nedok. — búchať, klopať; dok. zadurkac: *zadurkaz na zvere*
- durni, príd. — neprívetivý, nahnevanný
- duži, príd. — veľký; dužo, prísl. — mnoho
- dvojic, nedok. — vykať
- dvojňata, -oh, pl. — dvojčatá
- zeka, -i, ž. — nálada; *dobra zeka; plana zeka*
- zivi, príd. — divý: *ziva mačka, zivi*

- zajac**; § *Ieci jag zivi* — rýchlo beží alebo sa vezie (napr. na motocykli); § *taki jag ziva hurka* — neposedný, neposlušný (o decku)
- zvoňik**, -a, m. — kostolník
- zvonka**, -i, ž. — guľová karta; *zvonkovi*: príd.: *zvonkovi tus*
- žabac**, nedok. — expr. dláviť, pučiť, neporiadne robiť; dok. *požabac*: *Niž nespravi poradne, lem šicko pomeša, požabe dovjedna*
- žad**, -a, m. — 1. žobrák, 2. telesne postihnutý: *Po tej havariji žad je na cali život*; *žadovka*, -i, ž.
- žadovaňe**, -a, s.: — § *isc po žadovaňu* — nemá východiska
- žadek**, -tka, m. — súčiastka krosien, železné závažie
- žmuric**, nedok. — žmurčiť
- žmurkac**, nedok. — žmurkať
- žmurki**, -oh, pomn. — druh hry: *ba vic še na žmurki* — na schovávačku
- žubac**, nedok. — 1. dobať (o hydine a vtákoch) 2. zobáť; dok. *žubnuc*, *požubac*
- žug**, -u, m. — suchý nosný hlien, šušň; § *dostaž žuk* — nedostatť nič
- elak**, -a, m., obyč. v pl. (*elaki*, -oh) — druh zemiakov
- elefant**, -a, m. — zast. slon
- elem**, -a, m. — zast. batéria do vreckovej lampy
- elenzov**, -a, m. — rázporok (na nohaviciach)
- elevator**, -a, m. — zast. stroj vynášajúci slamu od mláfačky na stoh
- engedovac**, dok. — dovoliť
- eroplan**, -a, m. lietadlo; *O repilov*, -a, m.
- facan**, -a, m. — bažant
- fajfa**, -i, ž. — zast. veľká cievka na priadzu; zdrob. *fajfka*, -i, ž.
- fajni**, príd. — dobrý; *fajňe*, prísl.
- fajront**, -u, m. — zast. voľný čas po práci: *Po štvartej zme mali fajront*
- fajta**, -i, ž. — druh, plemeno: *dobra fajta* (o dobytku)
- fajtovac**, nedok. — zast. moriť obilie pred siatím; dok. *zafajtovac*
- falat**, -a, m. — kus; zdrob. *falatek*, -tka, m.
- fanta**, -i, ž. — vrtoch; § *dostac fantu* — neprimerane, roztopašne sa správať
- farahun**, -a, m. — expr. zlý, nanehodný človek
- farkaš**, -a, m. — vlk
- farto**, cit. — pokrik na dobytok, aby ustúpil nabok
- ferhec**, -a, m. — zast. časť voza vpredu, ku ktorej sú pripevnené bilnice
- feršlog**, -a, m. — zast. truhla na oblie
- fertaľ**, -a, m. — zast. štvrt (o čase): *Bulo fertaľ na dvanactu, ket prišel domu*
- fertik**, cit. — hotovo
- fijok**, -a, m. — zast. zásuvka v skrini
- fiľar**, -a, m. — stĺp podopierajúci klenbu, pilier
- filer**, -a, m. — zast. halier: § *ňema aňi filera* — nemá nijaké peniaze
- fiňáš**, -a, m. — zast. kto preberá v jedle
- fiľo**, -a, m. — druh hry v karty: *kartac še na fiľa*
- finža**, -i, ž. — porcelánový hrnček
- finom**, prísl. — veľmi dobre
- firhang**, -a, m. — záclona
- firkac**, nedok. — zast. čmárať; dok. *po firkac*
- firnajz**, -u, m. — fermež
- firštok**, -a, m. — zárubňa
- firt**, -a, m. — stravec (hrozna)
- fiškaľ**, -a, m. — zast. advokát; § *mudri jak fiškaľ* — veľmi múdry
- fodra**, -i, ž. — zast. volán; zdrob. *foderka*, -i, ž.
- fogaš**, -a, m. — zast. vešiak
- foľošov**, -a, m. — širšie obmurované podstanie, chodba; *O ganek*, -nka, m.
- fonal**, -a, m. — zast. dratva
- foršpont**, -u, m. — zast. nútená furmanka za vojny
- foršta**, -i, ž. — hrubšia doska, fošňa
- frajla**, -i, ž. — zast. ľahká žena
- frištik**, -a, m. — raňajky; *velki frištik* — desiata; *frištikovac*, nedok.; dok. *po frištikovac* — naraňajkovať sa
- funduš**, -a, m. — stavebný pozemok
- gažo**, -a, m. — iron. sedliak, gazda
- gajda**, -i, ž. — expr. handra (o šatách)

- galija, -i, ž. — neprijemnosť, ťažkosť, galiba
- gaňčovac, nedok. — podrážaf, podkopávať (pri futbale); dok. zgaňčovac
- ganek, -nka, m. — širšie obmurované podstanie, chodba; Ofošov, -a, m.
- garadiča, -i, ž., pl. garadiče, -oh, — schod
- garaguľa, -i, ž. — bakuľa, krivuľa; zdrob. garaguľka, -i, ž.
- gaz, -u, m. — zast. špina
- gejpis, -a, m. — zast. strojník (obsluhujúci chod mlátačky)
- gendrati, príd. — kučeravý: *gendrate vlasi*
- gendri, -oh, pomn. — kučery
- gengľavi, príd. — dengľavý, slabý
- gerok, -a, m. — mužské sako
- geršie, -oh, pl. — jačmenné krúpy
- gestiňa, -i, ž. — gaštan; gestiňovi, príd.: *gestiňovo lisce*
- girža, -i, ž. — hrča
- giržasti, príd. — hrčavý: *giržaste drevo*
- glanc, -u, m. — lesk
- glancovac, nedok. — ieštiť; dok. *viglancovac; viglancovani*, príd.: *viglancovane topanki*
- glejta, -i, ž. — glazúra
- glejtovani, príd.: *glejtovani harček*
- glupi, príd. — hlúpy: *š glupi jak talpa* — veľmi hlúpy
- glupota, -i, ž. — hlúposť
- gluptak, -a, m. — hlupák
- gombovec, -vca, pl. *gmbvce*, -oh, — druh cestovinového jedla guľatého tvaru
- gordoň, -a, m. — bodliak;
- gordoňovac, nedok. — vysekávať malé, zelené bodliaky
- gorovi, -oh, pomn. — stebľá vysekanej, vysušenej kukurice
- grad, -a, m. — zast. stupeň (teploty): *Mal horučku štiracež gradi*
- gravčic, nedok. — expr. silno plakať (o decku):
- gravčak, -a, m. — expr. dieťa, ktoré veľa plače
- gruľic, nedok. — krochkať: *šviňa gruľi*
- grumbuh, -u, m. — pozemková kniha: *prepisaž v grumbuhu*
- grunt, -u, m. — základ: *vihoreľ do gruntu* — všetko mu zhorelo
- gubi, -oh, pomn. — drobná jemná srst
- gudla, -i, ž. — chlpa
- gudlati/gudlasti, príd. — chlpatý: *gudlaste ruki*
- gugnuc, dok. — čupnúť: nedok. *gučic*
- guta, -i, ž. — výraz hnevu, rozhorčenia v spojeniach typu: *guta bi do tebe (neho) uderela! guta bi to ulapela!* ap.
- gvačka, -i, ž. — háčik: *ribi lapaz na gvačku*
- gvint, -u, m. — závit
- habo, -a, s. — det. chlieb
- habžina, -i, ž. — baza, bot. *Sambucus*: *Z habžini zme sebe na jar robeli pukalki*
- hače, -eca, s. — malé žriebä
- hačkovac, nedok. — nov. háčkovať; *Ohekľovac*, nedok.
- hačňik, -a, m. — háčik na háčkovanie
- hačur, -a, m. — odrastlejšie žriebä, nedospelý kôň
- hadnaď, -a, m. — zast. porúčik
- hajcovac, nedok. — silno kúriť: *Tag hajcoval do teho pecika, že aš červení bul*
- hajov, -a, m. — čln: *Prega Hornada zme še dakedi prevažali na hajovoh, teraz mame lavku*
- hajtka, -i, ž. — druh šatky na hlavu
- halp, -a, m. — 1. hrča (na dreve), 2. útvar vzniknutý zaviazaním povrazu, šnúrkou, uzol: *zaviazac špargu na halp*
- hamac, -nedok. — brzdiť (o voze); dok. *zahamac; zahamaz vos*
- hamaci, príd. slúžiaci na brzdenie: *hamaci lanc* — hrubá reťaz:
- hamáč, -a, m. — brzda na voze, hamovka
- hamišni, príd. — falošný: *hamišni človek*
- hantlager, -a, m. — pomocný robotník na stavbe
- harapaš, prísl. — trochu
- harček, -čka, m. — hrniec
- harčic, nedok. — chrápať

- harčiček, -čka, m. — hrnček (plechový)
 hatižak, -a, m. — plecniak
 hejk, cit. — pokrik na voly alebo kravy v záprahu, aby cúvli
 heklovac, nedok. — háčkovat; O hačkovac, nedok.
 henger, -gra, m. — železný valec: *Dakedi še mlelo na kameňu, za tim na hengroh*
 henteš, -a, m. — mäsiar
 hento, prísl. — nedávno
 herček, -čka, m. — škrečok; § *vyska-kuje jag herček* — prudko, prchko reaguje
 herpina, -i, ž. — zast. sponka do vlasov
 het/hetka, prísl. — preč: *Šicke pošli het*
 hev/hevka, prísl. — sem: *Poz hev!*
 hidegvagov, -a, m. — sekáč (na sekane kovových predmetov)
 hiža, -i, ž. — 1. dom, 2. izba; *kuželna hiža* — miestnosť, do ktorej sa zišla mládež na priadky
 hlaskac, nedok. — hladkať; dok. pohlaskac: *pohlaskac po vlasoh*
 hiev, -a, m. — stajňa, maštaľ; O maštaľňa, -i, ž.
 hievек, -vka, m. — stávanie pre ošípané, krmník
 hlista, -i, ž. — dážďovka
 hmara, -i, ž. — oblak, mračno: *diž-žovo hmari*
 hokerlik, -a, m. — zast. malý stolček bez operadla
 hnojnica, -i, ž. — bočnica na voze
 hnojovka, -i, ž. — močovka
 homba, -i, ž. — det. kolíska
 hombikalka, -i, ž. — hojdačka
 hombikac (še), nedok. — hojdať (sa)
 homok, -a, m. — piesok; O pesek, -sku, m.
 hopac/hopkac, nedok. — det. sedieť
 horosc, -i, ž. — choroba; plana horosc — epilepsia; suha horosc — tuberkulóza
 horšic še, nedok. — 1. zhoršovať sa: *hviľa še horšela* — počasie sa zhoršovalo, 2. pohoršovať sa
 hrazeľ, -a, m. — časť pluhu, hriadeľ
 hrapki, -oh, pomn. — súčasť kosy slúžiaca na odhrňanie skosenej plochy
 hrisc, nedok. — 1. hrýzť; dok. pohrisc: *miš pohrizla čižmu*, 2. prezrápť sa, zhrýzať sa: *Hrisc še s teloma žecami nebulo vera teko*, 3. omínať (o topánkach): *topanki hrizu* — tlačia, omínajú
 hruba, spodst. — ťarchavá žena
 huknuc, dok. — vzbĺknúť (o ohni)
 hulac še, nedok. — zakrúcať sa, zabaľovať sa (napr. do deky); dok. zahulac še
 hurkac, nedok. — mlieť na ručnom mlynčeku: *hurkac kukuricu*; dok. pohurkac
 husomtragie, -oh, pomn. — plecnice na držanie odevu, traky
 huše, -eca, s. — 1. húsa, 2. hrbka skoseného obilia: *Jarec še košel na hušeta a tak še sušel*
 hutoric, nedok. — hovoriť; dok. pohutoric
 hvila, -i, ž. — 1. nov. veľmi krátky čas, chvíľka, 2. počasie: *šumna hvila* — pekné počasie, *plana hvila* — zlé počasie
 inaš, -a, m. — zast. učeň
 irga, -i, ž. — syseľ: *irgi vilevac* — vodou vyhánať z dier
 irka, -i, ž. — zast. písanka, zošit
 jadlovec, -vca, m. — borievka obyčajná, bot. Juniperus
 jalč, -a, m. — tesár; jalčovski, príd.: *jalčovska robota*
 jalovina, -i, hromad. — mladý rožný statok (vyháňaný na pašu)
 jalovka, -i, ž. — jalovica
 jarčanka, -i, ž. — jačmenná slama
 jarčeni, príd. — jačmenný: *jarčena muka, jarčeni hlep*
 jarec, -rca, m. — 1. jačmeň, bot. Hordeum, 2. zrno tejto obilniny, 3. hnisavý zápal žliazky na očnom viečku
 jarek, -rku, m. — potok; zdrob. jareček, -čka, m.
 jargaň, -a, m. — zariadenie na pohon niektorých poľnohospodárskych strojov (napr. mlátačky), uvádzané do pohybu konským záprahom
 jarov, -a, m. — plytké miesto v rieke vhodné na prechod, brod
 jašličkár, -a, m., pl. jašličkare, -oh — betlehemec: *Na Hodi hozeli po valale jašličkare*

- jaščurka, -i, ž. — jašterica
 jedini, zám. — iba jeden, sám: *Lem on jedini zostal*
 jednaki, príd. — rovnaký: *Buli jednake veľke*
 jenžic še, nedok. — zlostiť sa, hnevaf sa
 jezolanek, -nka, m. — vianočný stromček: *oblekaž jezolanek* — zdo-
 biť
 juha, -i, ž. — kapustná polievka; zdrob. juška, -i, ž.
 juhas, -a, m., pl. juhaše, -soh — pastier oviec
 jutre/najutre, prísl. — zajtra
 kac, cit. — pokrik pri odháňaní mač-
 ky
 kajac še, nedok. — 1. kajať sa, 2. čudovať sa: *Šicke luže še kajali, co zrobel*
 kalup, -u, m. — beh koňa dlhými skokmi, eval; kalupom, prísl.: *be-
 žic kalupom*
 kangar, -u, m. — zast. druh látky
 kangarovi, príd.: *kangarovo nohav-
 ki*
 kanta, -i, ž. — väčšia plechová nádoba s držadlom, kanva
 kapca, -i, ž., pl. kapci — onuca
 kapča, -i, ž. — 1. patentná sponka; 2. steh (po zažití rany)
 kapčac, nedok. — zapínať, dok. za-
 kapčac
 kapica, -i, ž. — remenná objímka na cepoch
 kaptahuzov, -a, m. — nástroj slú-
 žiaci na vyťahovanie čižiem na ko-
 pyto
 karam, -a, m. — menšie ohradené miesto slúžiace na výbeh zvierat
 karika, -i, ž. — železná obruč; zdrob. karička, -i, ž.
 karikaš, -a, m. — druh pastierskeho biča (s krátkym bičiskom)
 karmik, -a, m. — chlievec pre ošípané, krmník; Ohľevk, -vka, m.
 karperec, -a, m. — zast. náramok
 kartka, -i, ž. — zast. 1. karta, po-
 hľadnica, 2. cestovný lístok
 kašeľ, -šľa, m. — kašeľ; somarski kašeľ — čierny kašeľ
 kašic še, nedok. — prvá fáza zrážania sa mlieka pri mútení
 katraň, -a, m. — decht; katraňovi príd.: *katraňovi paper*
 kavej, -a, m. — káva; *beli kavej, čar-
 ni kavej*; kavejovi, príd. — hne-
 dý: *kavejovi gerok* — hnedý ka-
 bát
 kavučic, nedok. — skučať: *pes ka-
 vuči*
 kazac, nedok. — 1. kázať: *pľeban
 f koscele kazali*, 2. prikázať: *Ja mu
 kazal zostať doma*
 keh, -u, m. — choroba koňa, kašeľ
 keľčik, -a, m. — výdavok; § *poď jed-
 nim keľčikom* — spolu, na jeden
 výdavok
 keľtovac, nedok. — vynakladať; dok. skeľtovac — minúť
 kertis, -a, m. — záhradník
 keruľ, -a, m. — poľný hájnik
 ketefik, -a, m. — časť konského po-
 stroja, ohlávka
 ketrec, -a, m. — oddelené miesto v maštali, koterec
 khul, -u, m. — v ustálenom spojení *dostaneš khul* — nedostaneš nič
 kička, -i, ž. — zväzoček slamy na pokrývanie strechy
 kiflik, -a, m. — zast. rožok
 kijanka, -i, ž. — drevený tlk na pučenie uvarených zemiakov
 kijaň, -i, ž. — drevené veľké kladivo používané na štiepanie dreva
 kilavi, príd. — expr. nemotorný, ne-
 šikovný
 kišasoňa/kišasonka, i, ž. — iron. slečna
 kišeni, príd. — kysnutý: *kišene ces-
 to*
 kiškani, príd. — kyslý: *kiškane mle-
 ko*
 kižbirov, -a, m. — zast. obecný sluha a bubeník: *Kižbirov hozel po
 valale bubnovac*
 klaki, -oh, pomn. — podradné konop-
 né vlákno, zrebe
 klagac še, nedok. — strácať vedomie, omdlievať (po údere); dok. skla-
 gac še: *Lem jednu dostal, takoj še
 sklagal*
 klambra, -i, ž. — skoba; zdrob. klambrečka, -í, ž.
 klaňica, -i, ž. — bočná podpera reb-
 riny na voze; § *ruki jak klaňice* —
 dlhé odstavajúce ruky

- klapčisti, príd. — ploský: *klapčisti kamen*
- klapner, -a, m. — zast. klampiar
- klapta, -i, ž. — kláves: *klapta na harmoníji*
- klasa, -i, ž. — zast. 1. stupeň akosti niečoho: *jabluka peršej (druhej) klasi*, 2. postupný ročník v škole: *perša klasa* — prvý ročník
- klasc, nedok. — 1. klásť, nakladať; 2. nakladať kapustu do suda, 3. nádávať niekomu: *š klasc tela jak psu* — veľmi vynadať; dok. *naklasc*
- klíj, -a, m. — glej; *klíjovac*, nedok. — glejiť; dok. *zaklíjovac*
- klínek, -nka, m. — železný klin na upevnenie kopy k objímke
- klovak, -a, m. — veľký zub, kel
- kobuřica, -i, ž. — drevený podstavec pod lešenie na stavbe
- kocínek, -nka, m. — priečinok v maštali s rebríkom na pôjd, do ktorého sa zhadzuje krmivo
- kočka, -i, ž. — súčasť kopy, rúčka
- kokus, -u, m. — zast. margarín
- komín, -a, m. — komín; *š lebodni komín* — otvorený komín, *koch komot*, -a, m. — zásuvková hlboká skriňa staršieho typu slúžiaca na odkladanie bielizne a iných vecí
- koň, -a, m. — kôň; *š narobíc še jag jeden kôň* — veľa sa narobiť; *š hoziz jak paradni koň* — pyšne chodí; *š mocni jak koň* — veľmi silný; *koňski*, príd.: *koňski hvost*
- kondaš, -a, m. — pastier sviň
- koňik, -a, m. — žravý skákavý lúčny hmyz, kobylka, bot. *Oedipodium*
- koňhataňec, -nca, m. — zast. stretnutie mládeže v dome ženícha deň pred sobášom
- konope, -oh, pomn. — konope: *poskone konope* — prvé, *macerne konope* — druhé
- kontraš, -a, m. — huslista, ktorý „kontruje“
- kontrovac, nedok. — hrať „kontru“ v cigánskej kapele
- kopaňice, -oh, pomn. — druh saní
- koperta, -i, ž. — zast. listová obálka; zdrob. *kopertka*, -i, ž.
- kopňik, -a, m. — zast. poľnohospodársky robotník, zamestnávaný na obdobie žatvy
- kopoňa, -i, ž. — expr. hlava, kotrba: *dostac po kopoňi* — dostať facku
- koravi, príd. — majúci drsný povrch drapľavý: *korave drevo*, *korava skora* — drsná koža
- korba, -i, ž. — kľuka kolesovitého tvaru (napr. na studni)
- koriec, -rca, m. — 1. stará dutá miera, 2. drevená nádoba s rúčkou slúžiaca na meranie obilia: *Štiri korce išli do meha a to bul meter na vahu*
- kormaň, -a, m. — kormidlo (napr. na bicykli)
- kormaňdeska, -i, ž. — kovová zahnutá platňa na pluhu slúžiaca na odhrnovanie zemin
- koršov, -a, m. — väčšia fľaša v pletenom obale, demižón; zdrob. *koršovik*, -a, m.
- koruš, -a, m. — balkón v kostole (s organom), chór
- kost, -u, m. — zast. strava
- kostovac, nedok. — poskytovať stravu; *kostovac še*, nedok.
- kostoš, -a, m. — stravník
- koš, -a, m. — pletená košatina do voza, košina
- košerňa, -i, ž. — zast. miestnosť, v ktorej sa schádzali židia
- koštival, -a, m. — kostihoj lekársky, bot. *Symphytum officinale*
- koti, -oh, pomn. — zast. noty
- kožlík, -a, m. — náradie na zmotávanie priadze
- krat, neskl. — zast. násobilka: *f škože zme še učeli i krat*
- krehta, -i, ž. — zeminou prikrytá jama slúžiaca na uskladnenie krmiva cez zimné obdobie, hrobľa
- kresačka, -i, ž. — tesárska (bočne vyhnutá) sekera s krátkym poriskom
- kresni, spodst. — krstný otec; *kresna*, spodst. — krstná matka
- krešňatko, -a, s. — krstňa: *ona mi krešňatko*, bo ja jej kresna
- krisa, -i, ž. — strecha klobúka: *oc-trihnul mu krisu s kalapa*
- križ, -a, m. — 1. križ: *š mac kriš* — mať veľa starostí, *š nepreložic križom slami* — neurobiť nič, 2. do podoby rovnostranného križa naukladané snopy obilia: *pšeňica še sušela f križoh*; zdrob. *križík*, -a, m.

- križmo, -a, s. — dar krstňatu pri krs-
te
- krohmal, -u, m. — škrob
- krohmalic, nedok. — škrobiť; dok.
nakrohmalic: *Štikeraje še na-
krohmaleli, žebi bula zevka širša*
- kromka, -i, ž. — prvý a posledný
krajec chleba (s kôrkou na jednej
strane)
- kropic, nedok. — mrholiť: *Ešči ňe-
padalo, lem tak kropelo*
- krušic, nedok. — drobiť (chlieb); dok.
nakrušic: *nakrušel kurčetom
hleba*
- kuča, -i, ž. — pejor. chatrč: *poradni
dom ňemal, lem taku kuču*
- kuzel, -i, ž. — praslica; ňemecka
kuzel, -i, ž. — kolovrat
- kum, -a, m. — kmotor
- kurdupel, -pla, m. — iron. malý (o
človeku, najmä o decku): *taki kur-
dupel, a uš papuluje*
- kuric, nedok. — 1. fajčiť; dok. zaku-
ric (sebe), 2. padať (o snehu):
kuri šneh
- kuric še, nedok. — 1. dymiť sa: *ku-
ri še s komina*, 2. prášiť sa: *kurelo
še za tim vozom, bo bulo suho*
- kurňik, -a, m. — kurín
- kuršmit, -a, m. — zast. zverolekár
- kurtameta, -i, ž. — mäta pieporná,
bot. *Mentha*
- kusac, nedok., — 1. hrýzť, žuvať: *ku-
saj meso*, 2. hrýzť (o psovi): *pes
kuše*, 3. štípať (o hmyze): *suňogi
kušu* — komáre štípu; dok. poku-
sac
- kvap, -u, m. — krmivo pre ošípané
(pri vykrmovaní)
- kvatic, nedok. — potajomky, kradmo
jesť jedlo; dok. pokvatic
- kvarnik, -a, m. — kto „kvarí“
- kvašni, prid. — kyslý: *kvašne jablu-
ko*; § *kvašni jag ocet* — veľmi kys-
lý
- laba, i, ž. — iron. noha; § *ma labi
jag gunar* — mať dlhé tenké no-
hy
- labdac, nedok. — iron. tárať
- lac, nedok. — neslušne, vulgárne ho-
voriť; § *laje jak kondaš* — je veľmi
vulgárny
- lac, nedok. — 1. liať, vylievaf: *laj
vodu z vedra*, 2. silno pršať: § *leje
jak s kupi* — veľmi silno prší
- lajbik, -a, m. — mužská vesta
- lanc, -a, m.²⁶ — reťaz; zdob. lan-
cušček, -ščka, m.
- langoš, -a, m. — druh koláča z chle-
bového cesta, pečený v peci
- lapa, -i, ž. — mokré miesto na poli,
mokrina
- lapac, nedok. — chytať: *ribi lapac*;
dok. polapac, ulapic
- lapic, dok. — začať nejakú činnosť:
*Ked zme lapeli špivac, bulo vihra-
to*
- lapic še, dok. — chytiť sa, vzbĺknúť
(o ohni): *Slama še lapela, tag zho-
relo šicko*
- laskotac, nedok. — čteklif; dok. po-
laskotac; laskotni, prid.
- Iecavi, spodst. — kôň v záprahu na
ľavej strane
- Iečka, -i, ž. pl. Iečki, -oh — druh cesto-
vinového jedla, malé tenké štvor-
čky z cesta
- lemencic še, nedok. — trápiť sa,
sužovať sa
- Ieňic še, nedok. — nechcieť sa (od
lenivosti): *Lenelo še mu dakus sko-
rej stanuc, ta zapožnel na autobus*
- lepeťanka, -i, ž. — zast. druh letnej
blúzky z tenkej látky
- lepetka, -i, ž. — motýľ
- Ietač, -a, m. — kyvadlo na nástenných
hodinách
- ligac, nedok. — hltaf; dok. lignuc,
prelignuc
- Iojča, -i, ž. — žrdka na voze podpie-
rajúca rebriny
- Iojnik, -a, m. — súčiastka slúžiaca na
spojenie dvoch častí (napr. kolesa
na osi)
- Iompa, -i, ž. — expr. žena pochybnej
povesti
- ložňik, -a, m. — skrinka na príbor,
príborník
- luzic, nedok. — expr. lákať; dok.
zluzic: *Zluzel ho zo sebu do Ko-
šic*
- luft, -u, m. — vzduch; § *pežeži do luf-
tu puščac* — zbytočne míňať na faj-
čenie

²⁶ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 162, 2 — s. 120, uvádza podobu lancuh, ktorú sme my nezaznamenali.

- luftovac, nedok. — vetraf, dok. v i-
luftovac
- lukcuš, -a, m. — zast. osobné auto
- macerni, príd. — v spojení *macerne konope* — druhé konope
- madra, -i, ž. — druh črevnej koliky
- magočka, -i, ž. — kôstka ovocia (slivky, marhule)
- malva, -i, ž. — muškát, bot. *Pellargonium*
- manteľ, -tľa, m. — zast. veľký mužský kabát
- maštalňa, -i, ž. — stavanie pre dobytok, maštaľ; O hiev, -a, m.
- mafaš, -a, m. — sojka
- matožicše, nedok. — snívať sa: *Matoželo še mu, že vihral stotišic*
- meher, -a, m. — 1. močový mechúr: *šviňski meher*, 2. pluzgier (na koži)
- meldovac, nedok. — zast. hlásif
- mentovac še, dok. — oslobodiť, vyslobodiť sa (od niekoho): *Ňemohol še od ňeho mentovac, tag ho tri-mal*
- merkovac, nedok. — dávať pozor na niečo, strážiť: *merkovac na čerešne*; dok. *pomerkovac*
- mesilatov, -a, m. — zast. rozhladňa
- mešterňica, -i, ž. — hlavný, pozdĺžny trám v príbytku, ktorý podopiera ostatné, priečne trámy
- minar/mlinar, -a, m. — mlynár
- minarka, -i, ž. — mlynárka
- minarčik, -a, m. — zast. mlynársky učeň
- mintá, -i, ž. — model, vzor
- mirdac, nedok. — vrtieť (zadkom): *mirda z ricu*
- mišalovka, -i, ž. — pasca na myši
- mladi, spodst., častejšie *pan mlodi* — ženích; *mlada, paňi mloda*²⁷ — mladucha: *pan mlodi i paňi mloda buli šumne oblečene*
- mokva, -i, ž. — vlhkosť, rosa: *mokva pada*
- mokuška, -i, ž. — zast. veverička
- mošov, a, m. — nádoba na umývanie riadu
- motac, nedok. — premotávať priadzu z vretena na motovidlo
- može/možeže, čast. — možno, azda, vari
- muľic, nedok. — zanášať bahnom (najmä po rozvodnení rieky); dok. *zamuľic*; *zamuľeni*, príd.: *zamuľene žeme*
- muľisko, -a, m. — bahno
- muracše, nedok. — ponárať sa: *kačka še mura do vodi*
- murcac, nedok. — špiniť; dok. *zamurać*; *zamuraćani*, príd.: *zamuraćana košuľa*
- murčic, nedok. — mrnčať, fňukať
- nabic, čast. — asi, možno, azda: *nabic to on bul*
- nadibovac, nedok. — krívať
- nažeracše, nedok. — nahať sa, dohadovať sa (najmä s deckom)
- nažubovacše, nedok. — vyďobávať sa z vajca (o hydine)
- našše, prísl. — navždy: *uš to mam našše*
- nahribňik, -a, m. — časť konského postroja, remeň cez chrbát
- naj, čast. — nech: *naj priže*
- ňaj, -u, m. — zast. stádo, črieda (oviec)
- ňaklov, -a, m. — súčiastka konského postroja, remeň cez krk
- naľešňik, -a, m. — zemiaková baba
- nalpa, -i, ž. — zast. opica; § *skače jag nalpa* — ľahko, vysoko poskakuje
- namuľ, -u, m. — riedke bahno, múľ
- napatricše, dok. — 1. napozerať sa, 2. presvedčiť sa: *napatrel še, že som tam bul*
- napetek, -tka, m. — podpäťok
- napojutre, prísl. — napozajtra
- napomnuc, dok. — pripomenúť: *napomni mi, žebi som ňezapomnul*
- naproscic, dok. — narovnať, vyrovnáť: *naproscic klince*; *naproscic še* — vyrovnáť sa, narovnať sa
- naranč, -a, m. — zast. pomaranč
- naremni, príd. — prudký, prchký: *naremni človek*; *naremne*, prísl.
- narokom, prísl. — úmyselne: *narokom to spravel*
- narvac, dok. — natrhnúť (sval)
- nasprek, prísl. — naprieky: *poveziž daco nasprek*

²⁷ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 272—273, 2 — s. 242—243, uvádza iba podoby *mladi*, *mlada*. Hodnotíme ich ako zriedkavejšie synonymá, popri dvojslovných pomenovaniach *pan mlodi*, *paňi mloda*.

- nastojaci, prísl. — postojacky: *nastojaci spac*
- naščka, -i, ž. — časť oja a ťažadla slúžiaca na uchytenie k jarmu
- našezaci, prísl. — posediačky
- nauka, -i, ž. — ponaučenia u farára pre zasnúbených: *hoza na nauku 'gu plebanovi*
- navoj, -a, m. — časť krosien, na ktorú sa navíja priadza
- ne, cit. — pokrik na dobytok pri odháňaní
- nedočuc, dok. — nepočuť dobre, byť nahluchlý: *nedočuje dobre*
- nedopraveni, príd. — v spojení *taki jag nedopraveni* — nešikovný, neschopný
- nedoverac, nedok. — nedôverovať: *začal mu nedoverac*
- nedovizic, nedok. — zle vidieť, mať slabý zrak: *nedovizi uš*
- nedovitrimaňa, prísl. — na nevydržanie: *nedovitrimaňa to bulo z ňim*
- nemogavi, príd. — slabý, chabý
- nemtuda, -i, ž. — nadávka prihlúpe-
mu: *ti nemtudo, ti!*
- neodluha, prísl. — onedlho
- neposluhmani, príd. — neposlušný
- nespozevac še, nedok. — nenazdať sa: *nespozeval še, že to priže tak skoro*
- nespozevaňe, prísl. — nenazdajky: *prišol calkom nespozevaňe*
- nevistati, príd. — človek zlej povahy, nepríjemný: *to jeden nevistati človek*
- nezdobački, prísl. — nebadane, nepozorovane
- nezgrabni, príd. — nešikovný
- ni, cit. — upozorňuje na dačo, na da-
koho: *kukaj tu, ni!*
- ničelňice, -oh, pomn. — časť kro-
sien, nitelnice
- noľe/noľem, časť. — nože (vyjadruje pobádanie, rozkaz): *noľe hibaj tu!*
- nozgerňik, a, m. — remeň cez nozdry na konskom postroji
- nozgre, -oh, pomn. — nozdry
- ňutov, -a, m. — hrubší drevený hra-
nol na voze spájajúci jeho prednú a zadnú časť, rázvora
- obačic, dok. — zbadaf (dakoho, dačo)
- obačic še, dok. — spamätať sa
- obecac, dok. — sľúbiť
- obejsc, dok. — obísť
- obejsc še — zaobísť sa: *obešol še i bez ňeho; nedok. ophozic*
- obervaňec, -nea, m. — neposedník, nezbedník (o decku): *taki jag ober-
vaňec*
- obijac, nedok.²⁸ — ráňať ovocie zo stromu
- oblapic, dok. — objať; nedok. obla-
piac
- obnoha, -i, ž. — iba v spojení: *taki jag z đabla obnoha* — neposedný, nepokojný
- obrac še, dok. — nakaziť sa (o cho-
robe): *obral še od ňeho*
- obrazzic, dok. — vyorať prvú brázdú na obidvoch stranách role; obraz-
zeni, príd.: *obrazzena žem*
- obražic, dok. — uraziť
- obridac še, nedok. — byť dotieravý, otravný
- očivišňe, prísl. — naozaj, očividne
- odberac, nedok. — zberať obilie za koscom, podberať
- odrihnuc še, dok. — odgrgnúť sa: *už je site toto zecko, bo še mu od-
rihlo; nedok. odrihovac še*
- odrucic, dok. — 1. odhodiť: *odrucel kameň*, 2. predčasne vrhnúť mláďa: *krava odrucela ceľe*
- ohabic, dok. — nechať; nedok. oha-
biac: *paropci začali jeden za dru-
him ohabiac svojo frajerki*
- ohavňe, prísl. — expr. veľmi: *ohavňe rat špiva*
- ohľadac še, nedok. — obzerať sa; dok. ohľadnuc še
- ohmalic, dok. — expr. udrieť nie-
koho niečím, ovaliť: *ohmalel ho s kijakom*
- okoľica, -i, ž. — okolie: *poznala ho cala okoľica*
- okopisti, príd. — vrchovatý
- okopovac, nedok. — po prvý raz čis-
tiť a kypriť pôdu okolo poľnohospo-
dárskych plodín; dok. okopac
- okreme, prísl. — osobitne: *bivaju okreme, ňe z nami*

²⁸ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 67, 2. — s. 67—68, uvádza variant s predponou z-: zbijac, ktorú sme my nezaznamenali.

- oľeznuc, dok. — vypĺznuť (o látke)
oľeznutí, príd. *oľeznuta hustečka*
oľha, -i, ž. — jelša; oľhovi, príd.:
oľhovo drevo
omamuňic, dok. — expr. obalamutiť
omerzac še, nedok. — nepríjemne,
neprimerane sa správať: *teľo še o-*
merzal, pokaľ jednu ňedorval
oparic (še), dok. — popáliť sa vria-
cou tekutinou, obariť
opatranka, -i, ž. — lekárska pre-
hliadka na odvode
opatric, dok. — pozrieť: *buľi macer*
opatric f špitalu; nedok. *opatrac*
opces, -u, m. — podpätok; O nape-
tek, -tka, m.
opovedac, nedok. — ohlasovať, čí-
tať ohlášky: *už jih druheraz opo-*
vedali
opšahnuc, dok. — expr. dostať bit-
ku: *daj pokoj, bo opšahňeš s to-*
tu varešku
opriskac, dok. — opadať (o nátere):
farba opriskala zo sceni
orčik, -a, m. — súčasť vozových váh,
za ktorú kôň ťahá, bilnica
oroslaň, -a, m. — zast. lev; O ľev,
-a, m.
ortovka, -i, ž. — motyka používaná
na klčovanie
ortovac, nedok. — klčovať, dok.
viortovac: *viortovac strom*
orvošag, -u, m. — zast. medicína,
liek: *pretpisaž orvošak*; O ľek, -a,
m.
ostatňi, príd. — posledný: *ostatňe*
fašengi, -oh, pomn. — posledné dni
fašiangov
ostroha, -i, ž. — drevená žrdka s
pričnými ramenami slúžiaca na
sušenie krmovín, ostrva, sušiak:
Trebokoňina še perše sušela na že-
mi, vecka na ostrohoh
otkáac, dok. — odhrnúť záclonu z ob-
loka: *otkaj ten firhang!*
otpadanka, -i, ž., obyč. v pl. otpa-
danki, -oh — predčasne opadnuté
ovocie, padavka
otpec, dok. — expr. stratíť: *nove per-*
ko otkokol!
otpitac, dok. — v mene mladuchy
odobrať sa od rodičov na svadbe;
nedok. *otpitovac*; *otpitova-*
ňe, -a, s.
pacere, -oh, pomn. — v spojení:
zvoňa na pacere — zvonia na ve-
černé bohoslužobné úkony
pacerki, -oh, pomn. — 1. koráľkový
náhrdelník: *zavešela sebe pacerki*
na šiju, 2. žabie vajíčka
pačka, -i, ž. — balíček, paklík (naj-
mä tabaku); § *ňestoji aňi za pačku*
dohanu — je to bezcenné
padlaš, -a, m. — drevená povala v
obytnej miestnosti
pahac, nedok. — ovoniavať; dok. po-
pahac
pahnosc, -a, m. — necht
pahnuc, nedok. — voňať: *ruže už za-*
čali pahnuc
pahrotka, -i, ž. — úzky, vyvýšený
priestor popri vonkajšej stene do-
mu, chránený strechou, podstienok
pajkelesi, -oh, pomn. — pačesy
pajori, -oh, pomn.²⁹ — larvy, pandra-
vy
pajstruna, -i, ž. — dlhá truhla (na
bielizeň) s operadlom slúžiaca zá-
roveň ako lavica
pak, -u, m. — zast. balík: *poslala si-*
novi na vojnu pak
pakovac, nedok. — balíť; dok. za-
pakovac
palanki, -oh, pomn. — plot z hru-
bých dlhých dosák
paňkac, še, nedok. — ponížene sa
niekomu prosiť
pankuh, -a, m. — druh jedla, hrub-
šia palacinka
papcun, -u, m. — zast. druh jedla,
mrvenica
parada, -i, ž. — súhrn ozdobných
prvkov, paráda: *paradni, príd.:*
paradni koč; § *hozi jak paradni*
koň — je namyslený, pyšný
paradoš, -a, m. — iron. kto sa rád
parádi, parádnik; *paradňica, -i,*
ž.
parazic (še), nedok. — nápadne (sa)
obliekať, fintiť (sa)
parifa, -i, ž. — detská hračka, gumi-
puška: *s parifu zaštrelel vrabľa*
parlag, -u, m. — neoraná, neobrábaná
zem, prieloh

²⁹ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 85, 2 — s. 77, uvádza lexému pandrava, ktorú sme my nezaznamenali.

- parpľa, -i, ž. obyč. v pl. parpľe, -oh — šupiny vo vlasoch: *parpľe viče-
sovac*
- paskuda, -i, ž. — expr. nadávka zlému, špinavému človeku alebo zvieraťu; paskudni, príd.: *paskudni človek to bul*
- paška, -i, ž. — zast. podšívka na košeli z domáceho plátna
- patiča, -i, ž. — tenšia žrdka, v plote; § *cenki jak patiča* — veľmi chudý (o rukách alebo nohách)
- patric, nedok. — pozerať: *pater tu!* dok. *popatric*
- pazzer, -oh, pomn. — odpadky po trepaní konopí, pazderie; § *ževka jak pez na pazzeroh* — veľmi zívava
- pekota, -i, ž. — horúčava, páľava
- peľniče, -a, s. — palina
- peľuha, -i, ž. — plienka; zdrob. *peľuška*, -i, ž.
- perďalka, -i, ž. — druh detskej písťalky zhotovenej na jar z vřbového prúta
- perzic, nedok. — pejor. vypúšťať vetry z konečníka, prdieť: § *perzi jak koň* — veľa a silno prdieť
- perzoš, -a, m. — pejor. kto veľa prdieť
- perec, -a, m. — druh pleteného, na platni pečeného pečiva: *Naša mlada recece, ňescela jesc perece...* (pieseň); § *vihrac s pereca zeru* — nevyhrať nič
- perepuľa, -i, ž. — pejor. celá rodina, čeliadka: *prišol ňe sam, ale s calu svoju perepuľu*
- permutka, -i, ž. — perleťový gombík: *na košuľe še šiľi permutki*
- perňica, -i, ž. — pýr plazivý, bot. *Elytrigia*: *plano še košelo, bo husta perňica bula f tim jarcu*
- peršňik, -a, m. — hlavný remeň na konskom postroji
- perun, -a, m. — blesk: *perun uderel do stromu*; aj v nadávkach: *perun bi do teho (ňeho) uderel!*
- pijak,¹ -a, m. — 1. pejor. kto veľa pije alkoholické nápoje, pijan: *vidala še za pijaka, ta ma z ňim kriš*;
- pijačka, -i, ž., 2. pijavý papier; pijacki, príd.: *pijacka rozina*
- pijak,² -a, m. — horná časť dýchacieho traktu, hrtan: *skočelo mu do pijaka* — zabehlo mu
- piňč, -a, m. — zast. druh klobúka: *tedi še piňče nošeľi*
- pinicer, -a, m. — zast. druh malého vreckového noža
- pirkac še, nedok. — páriť sa (o ovci alebo koze); dok. *popirkac še*
- pisanka, -i, ž. — 1. zošit: *mi už pisali do pisankoh*, 2. maľované veľkonočné vajíčko, kraslica
- pismo, -a, s. — list: *pismo napisac*
- pisma, -oh, pomn. — doklady: *prišol po pisma* — buze še žeňic
- pišmička, -i, ž. — náboženská pieseň: *f kosceľe zme špivali pišmički*
- pitni, príd. — (taký) istý: *ten hlapec pitni taki jag mu ocec*; *pitne*, prísl.
- plandri, -oh, pomn. — povala v stodole (z drevených žrdí)
- plankač, -a, m. — veľká tesárska sekera so stredne dlhým poriskom
- pleban, -a, m. — katolícky farár
- pleva, -i, ž. (iba sg.) — plevy
- plevňik, -a, m. — záčin v stodole
- plokac, nedok. — plákať; dok. *vi-plokac*
- počlivosc, -i, ž. — úcta: *ňema u mňe počlivosc*
- podajeden, zám. — poniektorý: *podajeden z ňih bul calkom dobri*
- podbic, dok. — 1. podbiť (topánky),³⁰ 2. podbiť, zatrepáť (polievku)
- podbivka, -i, ž. — čím sa podbija polievka, zátrepka
- podbrušina, -i, ž. — remeň na konskom postroji, obopínajúci brucho, podbrušník
- podajmac še, dok. — poduť sa na niečo
- podľar, -a, m. — pejor. leňoch
- podli, príd. — pejor. lenivý: § *podli jak pes* — veľmi lenivý
- podnožaj, -i, ž. (pl. *podnožaje*, -oh) — súčasť krosien, páka na pohybovanie niteľnicami, podnožka

³⁰ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 321, uvádza lexému *potalpovac*, ktorú hodnotíme ako zriedkavejšie synonymum.

- podohvarac še, dok. — porozprávať sa
- podolkovac, dok. — vykopať jamky (dolky) pre zemiaky
- područni, príd. — nachádzajúci sa na ľavej strane v záprahu (o volovi alebo krave)
- pohaňac, nedok. — poháňať
- pohaňčar, -a, m. — zast. kto hnal kúpený dobytok viacerých gazdov zo vzdialeného miesta jarmoku do miesta nového majiteľa
- pohripcina, -i, ž. — mäso z chrbta, chrbtovina
- pohubic (še), dok. — pokaziť (sa) *meso še pohubelo*
- pojdnac še, dok. — zjednať sa: *pojdnac še do roboti*
- pojic, nedok. — napájať (dobytok); dok. *napojic*
- pojutre, prisl. — pozajtra: *pojutre príje domu*
- poki, -oh, pomn. — jazvičky na tele po štepení; kože poki — ovčie kiahne
- pokosaj, -a, m. — riadok skosenej plodiny: *žem bula taka uska, že ju skošel na dva pokosaje*
- pokrac, dok. — pokrúvať: *pokral hleb na falatki*; nedok. *krac*
- pokretka, -i, ž. — zast. ozdobná spona do klobúka, brošňa
- pokusovac, nedok. — obťažovať, otravovať (najmä o decku)
- polgar, -u, m. — zast. úradný sobášny akt: *Perše še išlo na polgar a sta, i do koscela na prišahu*
- polšalení, príd. — bláznivý, pojašený (o človeku): *taki jak polšalení*
- poňva, -i, ž. — veľká nepremokavá plachta na zakrývanie stohu obilia
- pop,¹ -a, m. — v spojení: *kalvinski pop* — evanjelický (kalvínsky) farár
- pop,² -a, m. — vrchný snop na kôpke („kríži“) obilia
- popka, -i, ž. — zast. detská bábika
- popravic, dok. — opraviť; nedok. *popravic*
- popsuc še, dok. — pokaziť sa; *pop-suti*, príd.: *popsuti motor*
- porahovac še, dok. — vybaviť sa s niekým finančnú záležitosť
- poražic, dok. — najmä v nadávkach typu *poraželo by ho! naj ce poražic* ap.; *poražeňe, -a, s.: § do poražeňa* — expr. na nevydržanie
- porvac, dok. — pochytiť: *porval policu a bežal za ňim*
- poskoni, príd. — v spojení *poskone konope, -oh*, pomn. — prvé konope
- postac, -i, ž. — menšie úseky poľa pri kosení: *skošel na tri postace*
- posušček, -ščka, m. — malý chlieb z poškrabaného cesta, poškrabok
- pošpocic še, dok. — potknúť sa: *pošpocel še a spadnul*
- poštrava, -i, ž. — rastlinné krmivo pre dobytok
- poštipac, dok.³¹ — podložiť vajcia pod kvočku, aby vylodila mladé
- pozadek, -tka, m. — obilie horšej kvality
- pozafčerom, prisl. — predvčerom
- poznati, spodst. — známy
- požňic, nedok. — meškať; dok. *za požňic: zapožňiz na autobus*
- pratac, nedok. — upratovať; dok. *popratac: poprataz hižu*
- precahnuc, dok. — 1. premiestniť, pretiahnuť, 2. preriediť vyrastajúcu plodinu (napr. krmnu repu); nedok. *precahovac*
- prec, nedok. — vädnúť (o kvete); dok. *sprec; spreti*, príd.
- prega, predl. (s 2. pádom) — cez: *prešli prega Hornada*
- preložic, dok. — 1. preložiť, premiestniť niečo, 2. zafažiť žalúdok jedlom alebo tekutinou: *plano mu bulo, bo preložel sebe žaludek*
- prepašník, -a, m. — o zlom človekovi: *prepašňig jeden!*
- prepatri, -oh, pomn. — zásnuby
- preprezic, dok. — predstihnúť (v práci)
- prestudni, príd. — nehanebný: *prestudni človek*
- prestupic, dok. — 1. prestúpiť (z jedného miesta na druhé), 2. konvertovať: *prestupiz na kalvinsku veru*

³¹ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 95, 2 — s. 84, zachytáva slovo *podložic*, ktoré hodnotíme ako zriedkavejšie synonymum.

- pretrimovac še, nedok. — byť na nejakom mieste, zdržovať sa; dok. pretrimac še
- prevesc, dok. — oklamať, podviesť
- prez, predl. — 1. bez: *prez ruki je od narozeha, § bic prez haňbi* — byť bezohľadný, 2. cez: *prešol prez drahu*
- preznac še, dok. — prezvedieť sa; nedok. preznavac še
- prezburš, -a, m. — domáca tlačienka
- pričesi, -oh, pomn. — zast. jazdecké nohavice (do čižiem)
- priglupavi, príd. — nahlúply
- primušic, dok. — prinútiť; *Hto me primuši, žebi som tam išol?*
- pripatrac še, nedok. — prizerať sa: *Kamarad oblapjal, a ja še pripatral...* (pieseň)
- prislovko, -a, s. — často používané slovo u niekoho: *mal take prislovko*
- prosti, príd. — rovný: *prosta draha*; *prosto*, prísl. — rovno, priamo: *išol prosto do školi*
- psuc še, nedok. — expr. kaziť sa; dok. popsuc še
- pučanka, -i, ž. — nástroj na gniavenie uvarených zemiakov
- pukalka, -i, ž. — detská hračka z bázového dreva, s ktorou sa strieľajú konopné guľky
- puňča, -i, ž. — úder pästou: *dostal dva puňče*
- puňčovac še — biť sa pästami, boxovať sa
- puputeve, -a, s. — fava
- rače, -oh, pomn. — 1. zariadenie v podobe mriežky (na oknách, na vráta-
ch): *Kapura, kapura, na kapure rače...* (pieseň), 2. rebrina na zakladanie krmiva v maštali pre dobytok, jasle: *dal volom šeno za rače*
- rahovac, nedok. — počítať: *f škole zme še učeli čítac, pisac, rahovac*; dok. porahovac
- rajic, nedok. — radiť; dok. porajic
- rajtovac, nedok. — 1. jazdiť na koni, 2. expr. tárať sa, túlať sa: *začal po mesce rajtovac*
- rajzovac, nedok. — zast. kresliť; dok. narajzovac
- raňec, -nca, m., obyč. v pl. rance, -oh — zašité záhyby na látke alebo koži; *rancani*, príd.: *rancane čižmi*
- renga, -i, ž., obyč. v pl. rengi, -oh — kmene zo atých stromov zbavené konárov, guľatina
- renta, -i, ž. — handra: *dakedi zme fodbal baveli z labdu, co bula z rentoh*
- rentar, -a, m. — zast. kto vykupoval handry, handrár
- repčik, -a, m. — repík obyčajný, bot. Agrimonia
- repic še, nedok. — chlpiť sa (o vlasoch); dok. zrepic še; *zrepeni*, príd.: *zrepene vlasi*
- repilov, -a, m. — zast. lietadlo; *O eroplan, -u, m.*
- ric, -i, ž. — pejor. zadok, konečník: *ňedalo pokoj toto zecko, ta dostalo po rici*; *§ ciskac še do rici* — vnucovať sa, podlizovať sa, *§ štur sebe do rici* — nechaj si to pre seba, *§ caluj me v ric* — nechaj ma na pokoji, *§ cma jag v rici* — veľká tma, *§ taki šumni jag moja ric* — iron. špatný, škaredý; *kura ric* — kurie oko
- ric še, nedok. — expr. tlačiť sa (niekam): *že še tu riješ mezi nas!*
- rigov, -a, m. — drozd; *čarni rigov* drozd čierny
- riňavi, príd. — 1. majúci prašinu, prašivý, 2. expr. veľmi špinavý: *§ riňavi jak praše* — veľmi špinavý
- riňe, -oh, pomn. — kožná choroba zvierat, prašina: *zabili taku lišku, co mala riňe*
- riňoš, -a, m. — expr. špinavec, obyč. v nadávke *riňož jeden!*
- ritovi, -oh, pomn. — spodná časť snopa
- rohačka, -i, ž. — dvojrohý nástroj na zhadzovanie hnoja z voza na zem
- rohacina, -i, ž. — rožný dobytok
- rokant, -a, m. — zast. invalid
- rokonca, -i, ž. — žrdka, ktorá podopiera bočnicu v zadnej časti voza
- roskekešení, príd. — majúci dobrú náladu, rozbužnený (o človeku)
- roskošni, príd. — rostopašný, neviazaný: *jednu dostal, bo bul barz ros-košni*

- roštovaňe, -a, s. — lešenie: *postavij roštovaňe*
- rozbontovac, dok. — expr. rozbúrať, rozvárať (o stavbe): *rozbontovali mu dom*
- rozluka, -i, ž. — rozdiel: *veľka rozluka medzi tima bratami*
- rozmažleni, príd. — rozmazaný (o decku)
- rozvičše, dok. — 1. rozpučať (o kvete), 2. rozbolieť v zápästí (z presilenia): *ruka še mi rozvila*; rozviti, príd. 1. *rozvita malva*, 2. rozvita ruka
- rožavic, dok. — expr. naširoko otvorí ústa: *rožavel usta jag žaba*
- rudalov, -a, m. — silný povraz: *zviazali to z mocnim rudalovom*
- rukovini, -oh, pomn. — zásnuby
- rumigac, nedok. — prežúvať (o dobytku): *krava rumiga*
- rusnak, -a, m. — gréckokatolík
- rušac, nedok. — 1. dávať sa do pohybu: *rušaj domu!* 2. nedovolené sa niečoho dotýkať: *nerušaj to!*
- rušic še, dok. — pohnúť sa: *ňemohol še z mesca rušic*
- sabol, -a, m. — zast. krajčír; *sabolka*, -i, ž.
- sakajtov, -a, m. — korýtko (z dreva)
- salmažak, -a, m. — zast. väčšie vreco naplnené slamou, slamník; *Ostružlak*, -a, m.
- sanovac, nedok. — ľutovať: *sanoval i korunu za daco dac*
- sarňa, -i, ž. — srna; *sarňak*, -a, m. — srnec
- sarvaš, -a, m. — jeleň
- sasorsejp, -u, m. — drobná lúčna kvetina, sedmokráska, bot. *Bellis*
- safor, -a, m. — nov. sieťka
- scej-ňescej, prísl. — proti svojej vôli, chtiac-nechtiac: *scej-ňescej, mušel narukovac*
- scereň, -rňi, ž. — strnisko
- scerňanka, -nki, ž. — ozimná ďatelina, vyrastená na strnisku po žatve
- segiň, -a, m. — chudák: *natrapel še, segiň*; *segiňica*, -i, ž.
- segiňatko, -a, s. — chudáčik (aj iron.)
- sejkasti, príd. — plavý, plavovlasý: *sejkaste vlasi*
- selep, -u, m. — ventil na duši
- sersam, -u, m. — remeselnícke náradie
- serus, neskl. — zast. podanie ruky: *dali zme sebe serus*
- serzovac, dok. — zadovážiť si: *šičko sebe zna serzovac*
- sibaň, -a, m. — 1. vrchná časť chodidla, priehlavok, 2. časť obuvi priliehajúca na priehlavok: *na sibaňu tota čižma ciska*
- sirek, -rka, m. — druh veľkonočného jedla (z vajíčok a mlieka)
- skarac, dok. — v nadávkach typu *Bodaj to skaralo! skaralo bi to! naj to boh skare!* ap. — nech to skazu vezme
- skarha, -i, ž. — ponosa, žaloba, sťažnosť: *gu mňe prišla na skarhu*
- skaržic še, nedok. — ponosovať sa, sťažovať si; dok. *poskaržic še*
- sklad¹, -u, m. — v spojení *oraž do skladu* — orať roľu do jej stredu
- sklad², -u, m. — postava, stavba tela (o dobytku): *ma dobrí sklat*; *skladni*, príd.
- sklep, -u, m. — zast. obchod: *kupel to vo sklepe*
- sklepar, -a, m. — majiteľ obchodu a zároveň predavač
- sklepeňe, -a, s. — murovaná klenba
- skočka, -i, ž. — rosnička
- skubac, nedok. — vytrhávať perie z hydiny, šklbať; dok. *oskubac*; *oskubani*, príd.: *oskubana kačka*
- sluti, príd. — telesne postihnutý človek
- smačni, príd. — chutný: *smačni hlep*; *smačne*, prísl.
- smak, -u, m. — chuť: *dobri smak*
- smakovac, nedok. — chutiť
- smik, -u, m. — sláčik: *vibil Ciganovi smig z ruky*
- smorigac, nedok. — expr. špiniť; dok. *zasmorigac*: *zasmorigal sebe novu košuľu*
- smrod, -u, m. — smrad
- smrozic, nedok. spôsobovať smrad, smradiť, dok. *zasmrozic*

- snovadlica, -i, ž. — zariadenie na snovanie
- solgabirov, -a, m. — zast. slúžny
- spasac, dok. — expr. silno udriet: *Iem jednu mu spasal, vecej mu ňetrebalo*
- spiti, príd. — expr. opitý: § *spiti jak snop (jak čop)* — veľmi opitý
- splaňic, dok. — schudnúť (o dobytku): *krava splaňela*
- spľetac še, nedok. — hovoríť nezmysly, tárať: dok. *pospľetac še, naspľetac še*
- spodľic, dok. — expr. zlenivieť: § *spodľel jak pes* — veľmi zlenivel
- spodňarka, -i, ž. — spodná doska na voze
- spodňik, -a, m. — spodná časť praslice
- spozevac, še, nedok. — nazdávať sa
- sporo, prísł. — rýchlo: *robota jim išla sporo, bo buľi vecejmi*
- spovezic, dok. — vzdaf sa: *spovezel s kantorstva*
- spravdi, prísł. — naozaj: *Tak to buľo, jag hutorim, spravdi*
- sprec, prísł. — sprvu, spočiatku: *Sprec čekal na ňu, ale potim pošol het*
- sprečac še, nedok. — hádať sa, hašteríť sa: *sprečali še jag male hlapci*
- sprečni, príd. — kto sa rád hašterí, hašterivý
- stamac, prísł. — odtiaľ: *Pošol do zahradi a stamac na polo*
- stidnuc, nedok. — chladnúť (o jedle); dok. *vistidnuc; mľeko už vistidlo*
- stiržeň, -žňa, m. — stredná časť vreda, stržeň: *viciskal stiržeň z vreda*
- stirkac še, nedok. — stavať sa na odpor: *Ňestirkaj še, bo jednu dorveš*
- stol, -a, m. — stól; zдроб. stolik, -a, m.
- stolek, -lka, m. — stolička
- stolina, -i, ž. — zásuvka v jedáľenskom stole
- stoporčic še, nedok. — expr. vytřčaf sa, ukazovať sa; dok. *vistoporčic še: Vistoporčela še hore na vos, žebi ju šicke ľuze vizeli*
- streblo, -a, s. — striebro; strebelni, príd.: *strebelni perscenek; žive streblo* — ortuť: § *taki jag žive streblo* — živý, neposedný (o dec-ku)
- strehavi, príd. — strapatý, rozstrapatený: *hutorim mu, začes še, ňehoc taki strehavi*
- strepac, dok. — expr. 1. postúpať, podľaviť: *žive šviňe calkom strepali oves*, 2. zbit: § *strepaz jag žito* — veľmi, silno zbit
- strešeňina, -i, ž. — druh suchého rastlinného krmiva — zmiešanina slamy s ľatelinou, lucerkou ap.
- strimovac še, nedok. — zdržiavať sa; dok. *strimac še*
- stružľak, -a, m. — slamník; *O salmažak, -a, m.*
- stukac, nedok. — stonať: *stukaž od boľesci*
- suhi, príd. — 1. suchý: *suhi konar*, 2. chudý: § *suhi jak palica* — veľmi chudý
- sumeňe, -a, m. — svedomie: *sumeňe mu ňedalo pokoja*
- suňoga, -i, ž. — komár: *suňogi kušu*
- sušek, -a, m. — veľká drevená truhla na uskladnenie obilia
- svacic, dok. — expr. pochytiť: *Svacel gerog a ľecel; svacic še* — pochytiť sa, pustiť sa: *svaceli še do bitki*
- svazba, -i, ž. — svadba; *svazebni*, príd.: *svazebni ocec* — otec ženicha alebo mladuchy, *svazebna mac* — matka ženicha alebo mladuchy, *svazebni dom* — dom ženicha, v ktorom sa konala svadba
- svazebňik, -a, m. — kto sa zúčastňuje na svadbe, svadobčan
- svah, -a, m. — tesť a svokor medzi sebou a vo vzľahu jedného z nich k manželke druhého, svat; *svaha, -i, ž.* — svatka: *Prišli pomahaž ňe-vesta i zo svahu*
- šahovina, -i, ž. — štiepané palivové drevo, siahovica
- šajta, -i, ž. — kus siahovice, pole-no
- šalic še, nedok. — zabávať sa, vystrájať žeci še *šaleli na pašvisku*
- šamerľik, -a, m. — malá stolička bez operadla

- šaragle, -oh, pomn. — drevené no-
sidlá rebrinovitého tvaru
- šarga, -i, m. — kôň hnedej farby
- šargarigov, -a, m. — žltý drozd
- šarhaňov, -a, m. — blatník: *šarha-
ňov na bicigli*
- šarpacše, nedok. — expr. trhať sa:
ze še šarpeš, času došc
- ščamba, -i, ž. — tenká ostrá triesoč-
ka, ktorá sa zapichne do tela;
zdrob. ščambečka, -i, ž.
- ščapacše, dok. — expr. zašpliechať
sa vodou a blatom, silno sa zašpi-
niť
- ščepka, -i, ž. (obyč. v pl. ščepki, -oh)
— kúsok tenkého krátkeho naštiepa-
ného palivového dreva, slúžiaceho
na podkurovanie
- ščerbati, príd. — štrbavý: *ščerbate
zubi*
- ščigac, nedok. — šľahať bičom, švi-
hať; dok. viščigať; viščigani,
príd.: *viščigane koňe*
- ščigliňec, -nca, m. — stehlík
- ščiri, príd. — štedrý; ščiro, prisl.
- ščulicše, dok. — schúlil sa: *šču-
tel še gu žemi za plot*
- šepetlivi, príd. — nesprávne vyslo-
vujúci sykavky, šušlavý
- šerpenka, -i, ž. — zast. menšia lia-
tinová nádoba na varenie
- šifa, -i, ž. — zast. loď
- šifon, -a, m. — skriňa na šaty
- šija, -i, ž. — časť pliec a krku, šija:
š ma taku šiju jag gunar — o dl-
hom tenkom krku
- šikalka, -i, ž. — hasičská striekač-
ka
- šimeľ, -mľa, m. — drevený hranol
pripevnený na zadnú os voza, na
ktorý sa dávajú rebriny alebo dos-
ky
- šina, -i, ž. — koľajnica
- šinki, -oh, pl. (sg. šinka, -i, ž.) —
paličky, ktoré sa používajú pri tka-
ní (vkladajú sa do osnovy)
- šinter, -a, m. — nezbedný, samopaš-
ný chlapec
- škamravi, príd. — chudý, slabý (o
mláďatách zvierat, ale i o deťoch):
*Jedno praše bulo šumne, tluste, ale
druhe lem take škamrave*
- škamroš, -a, m. — chudý, slabý
- škintac, nedok. — krívať: *ňehoži
rovno, lem tak škinta*
- šlafrok, -a, m. — dlhé šaty
- šlajer, -a, m. — závoj: *paňi mloča
mala šlajer*
- šlihta, -i, ž. — roztok, ktorým sa
potiera osnova pri tkaní
- šmalec, -lca, m. — bravčová masť
- šmati, -oh, pomn. — šaty
- šmece, -a, s. — smetie
- šmetník, -a, m. — smetár
- šmigac, nedok. — šviháť (bičom); dok.
šmignuc
- šňice, -oh, pl. — časť voza, ktorá drží
oje a rázvoru, snice
- šnicľa, -i, ž. — vyprážené mleté mä-
so, fašírka
- šniper, -pra, m. — podval pod ko-
ľajnice
- šoldra, -i, ž. — stehno brava pred
vyúdením
- šomvarka, -i, ž. — druh jablk, so-
livarské ušľachtilé
- šoška, -i, ž. — štiav, bot. *Acetosa*
- šparga, -i, ž. — špagát
- špirtac, nedok. — pejor. pomaly
niečo robiť, babrať sa
- špirtoš, -a, m. — kto pomaly niečo
robí, babrák
- špitaľ, -a, m. — zast. nemocnica
- šprica, -i, ž. — strojček na plnenie
jaterníc
- špuľac, nedok. — namotávať priadzu
na cievky; špuľka, -i, ž. — ciev-
ka;
- špuľar, -a, m. — zariadenie na na-
motávanie priadze z veľkých cievok
na malé
- šregu, prisl. — šikmo
- štablon, -u, m. — časť strechy pre-
krývajúca múry domu
- štacijon, -u, m. — zast. železničná
stanica
- štanga, -i, ž. — železná tyč
- štap, -u, m. — poukladaná siahovica,
stôš
- štikeraj, -a, m. — spodná sukňa
(z bielej látky, s čipkou, naškrobe-
ná)
- štiklik, -a, m. — ohorok cigarety
- štiľco, -a, s. — tvrdšia časť osi na
husacom perí
- štipak, -a, m. — krátky ostrý kýpeľ
po odlomenej vetve stromu: *Pora-
ňela sebe nohu na štipaku*
- štok, -u, m. — poschodie; štokovi,
príd.: *štokovi dom*

- štokovčak, -a, m. — poschodový dom
- štrafant, -a, m. — drevená žrdka slúžiaca na oddelenie koní v maštali od seba
- štrang, -u, m. — povraz na postroji, za ktorý kôň ťahá
- štremfla, -i, ž., pl. štremfle, -oh, — ponožka
- štrof, -u, m. — pokuta
- štrofac, nedok. — ukladať pokutu; dok. poštrofac
- štrompadla, -i, ž. — podväzok na ponožky
- štukator, -a, m. — omietnutá povala v obytnej miestnosti
- šturic, dok. — strčiť, vopchať; nedok. šturac
- šturivareška, -i, m. — iron. o niekom, kto sa do všetkého mieša: *to taki šturivareška, fšazi sce bic*
- štverce, -oh, pomn. — konský postroj (bez chomúta)
- štvertka, -i, ž. — malá drevená diežka s jedným držadlom (veľkosti jednej štvrtiny „korca“)
- šudov, -a, m. — odrastlejšie mláďa (zvierat, pren. i o decku): *To už taki šudov byl, ňe calkom male*
- šugar, -a, m. — koniec remenného biča (z nití), ktorým sa plieska
- šukac, nedok. — pejor. hľadať: *zaž mi šukala f kešeňi*
- šuíkaňec, -nca, m. — šuíok kukurice (zbavený zrna), ktorý sa používa pri kŕmení (štopaní) hydiny
- šurc, -a, m. — zástera používaná pri práci
- šurgot, -a, m. — o neposednom decku: *taki šurgot, fše beha hore-dolu*
- šuster, -tra, m. — obuvník
- šusterstvo, -a, s. — obuvnícke remeslo
- šuter, -tra, m. — hrubý štrk: *dvor še visipal zo šutrom*
- šuti, prid. — neúplný (o tele alebo veci): *šuta koza — koza bez roha, šuti noš — nôž bez špica*
- šuti, spodst. — človek, ktorému chýba na ruke jeden prst
- švačka, -i, ž. — zast. krajčírka
- švajnosť, -i, ž. — nahrubo zomleté obilie (najmä ovos), používané ako prímies do krmiva pre dobytok
- švandrikac, nedok. — iron. nezro-
- zumiteľne hovoriť: *švandrikali jag ži,i*
- švaška, -i, ž. — družička (na svadbe)
- švecic,¹ nedok. — svietiť; *švecaci, prid.: švecaca muška — svätójánska muška; dok. zašvecic*
- švecic,² nedok. — 1. svätíť, dok. pošvecic: *pošvecic pasku — posvätiť košík s jedlom v kostole na Veľkú noc; šveceni, prid.: švecena voda; § ňepomože mu aňi švecena voda — nič mu už nepomôže*
- šveker, -kra, m. — svokor; *švekra, -i, ž. — svokra*
- šverboritka, -i, ž. — ker a plod šípky
- šveto, -a, s. — sviatok (cirkevný), pl. šviatki, -oh; *švetočni, prid.: švetočne šmati, -oh, pomn.*
- šveži, prid. — čerstvý: *šveži hlep*
- šviňa, -i, ž. — ošípaná, sviňa; *šiva šviňa — diviak*
- švinga, -i, ž. — priečna žrdka v rebriku, štebeľ
- švitki, prid. — šikovní, rýchly, vrtký; *švitko, prisl.*
- švoger, -gra, m. — švagor; *švegerina, -i, ž. — švagriná*
- ta, čast. — nuž: *ta jak — akože; ta jag bi ňe — akože by nie*
- tačac še, nedok. — tacať sa: *buľi spite, lem še tak tačali po draže*
- takoj, prisl. — hneď, ihneď; *takoj naj pri,e domu!*
- talabac, nedok. — stúpať nohami, dláviť; dok. potalabac: *krava potalabala kvetki*
- talaš, -a, m. — pólca na kuchynský riad
- talár, -a, m. — zast. toliar
- taliga, -i, m. — 1. dvojkoľesový ručný vozík s dvoma tenkými ojami, 2. plužné kolieska
- talpa, -i, ž. — podošva, podrážka; § *glupi jak talpa — veľmi hlúpy*
- tapšac, nedok. — det. tliekať, tľapkať: *tapšaj: tapšu, ručki, tapšu...*
- tarca, -i, ž. — tabatierka
- tarhovac še, — nedok. — jednať sa (pri kúpe)
- tarišňa, -i, ž. — plátenná kapsa (na nosenie potravín, dávnejšie i na školské potreby), tanistra

- tarlo, -a, s. — plechové náčinie s drsnými plochami na strúhanie (zemniakov ap.), strúhadlo
- tarkasti, príd. — strakatý: *tarkasta krava*
- tata, prísł. — det. von: *izeme tata*
- tedejši, príd. — rovnako starý, vrstovník
- teľi, príd. — toľký: § *teľi jak pesc* — veľmi malý; teľo, prísł. — toľko; *teľo slava* — takmer, len-len: *teľo slava, že nespadol do vodi*
- temetov, -a, m. — cintorín
- tengel, -gľa, m. — železná os; zдроб. tenglik, -a, m.
- tepša, -i, ž. — plech na pečenie koláčov, tapša
- tereki, -oh, pomn. — hrubé odpadky pri mlátení obilia na mláfačke
- terha, -i, ž. — farcha
- terhovka, -i, ž. — zast. nákladný vlak
- tervaci, príd. — vytrvalý: *koňe tervacejše jag voli*
- težla, -i, ž. — žrd' podobná oju slúžiaca na ťahanie hospodárskych strojov (pluhu, brán ap.), ťažadlo
- thor, -a, m. — tchor: § *šmerzi jak thor* — veľmi smrdí
- tiňac, nedok. — det. tancovať
- tluc, nedok. — tlct', roztlkať: *orehi tluc, konope tluc* — ubíjať
- tlojic, nedok. — smädiť
- tolaš, -a, m. — horná časť jarma, za ktorú voly (kravy) ťahajú
- toltartov, -a, m. — zast. perečník
- toňička, -i, ž. — malý súdok: *toňička piva*
- topic,¹ nedok. — kúriť; dok. *zatopic; zatopiz do hiži*
- topic,² nedok. — rozpúšťať, roztápať; dok. *rostopic; roztopiz maslo; topic še, lat še topi, šneh še topi*
- topic,³ nedok. — ponárať, potápať; *miši topic; dok. zatopic; topic še* — topiť sa; dok. *zatopic še*
- tor, -u, m. — pohrebná hostina, kar
- trap, -u, m. — beh koňa miernym tempom, klus; *trapom, prísł.*
- travňica, -i, ž. — hrubá plachta štvorcovitého tvaru s trakmi na rehoch slúžiaca na nosenie rastlinného krmiva
- trebokoňina, -i, ž.³² — ťateliná
- trešihvoscik, -a, m. — trasorítka
- trokhar, -a, m. — nástroj na vypúšťanie kvapalín alebo plynov z dutin tráviaceho ústrojenstva zduťých zvierat
- tučic, nedok. — vykrmovať (ošípaná husi); dok. *vitučic*
- tučňak, -a, m. — kŕmnik
- tulajka, -i, ž.³³ — pošva na nosenie osly, oselník; O ošelník, -a, m.
- tuňi, príd. — lacný; *tuňo, prísł.*
- tup-tup-tup, cit. — pokrik pri privolávaní holubov
- tutejši, príd. — tunajší: *on tutejši človek*
- tuťa, -i, ž. — det. sliepka
- tuzok, -a, m. — vodný vták, volavka; *tuzokovi, príd.: tuzokovo pera*
- uďan, prísł. — zast. naozaj: *to uďan do bri človek*
- ugorka, -i, ž.³⁴ — uhorka
- uhoric, nedok. — plytko zaorávať strnisko po zbere, podmietat; dok. *zuhoric; zuhoreni, príd.: zuhorena žem*
- ujedac, nedok. — zlostiť, dráždiť: *neujedaj me teľo! ujedac še* — zlostiť sa s niekým O užerac (še)
- ujezisko, -a, s. — trápenie
- ukaz, -u, m. — ukážka: *prinesol to tem tag na ukas*
- urodaj, -a, m. — úroda: *dobri urodaj*
- urvac še, dok. — odtrhnúť sa: *koň še urval a ucekol*
- uvažic, dok. — priviazať: *uvažic kravi; nedok. uvažovac*

³² Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 72, nesprávne uvádza lexému komaňica, ktorá sa tu nevyskytuje.

³³ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 146, uvádza slovo ošelník, ktoré hodnotíme ako zriedkavejšie synonymum.

³⁴ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 48, 2 — s. 262, nesprávne uvádza podobu s -h-: uhorka.

- užerac, nedok. — expr. zlostiť, dopa-
lovať; užerac še — zlostiť sa
s niekým; O ujedac (še)
- vackurka, -i, z. — nezaštepená hruš-
ka, plánka
- vadas, -a, m. pl. vadaše, -soh — zast.
poľovník
- vadaska, -i, ž. — zast. poľovačka
- vajčak, -a, m. — plemenný samec
koňa, žrebec; § *vihovani jag vajčak*
— o niekom, kto je dobre živený,
silný
- vakarov, -a, m. — zast. chlebič z
poškrabaného cesta, poškrabok; O
posušček, -čka, m.
- valal, -a, m. — dedina; zdrob. vala-
lik, -a, m.; valalski, príd.: *va-
lalska studňa*
- valalčan, -a, m. — dedinčan; va-
lalčanka, -i, ž. — dedinčanka
- valov, -a, m. — žľab, zdrob. valovek,
-vka, m. — malý žľabok, z ktorého
žerú prasatá, príp. hydina
- valušni, príd. — súci: *on na to va-
lušni*
- varštak, -a, m. — pracovný stolársky
stôl
- vašpor, -u, m. — zast. železný prá-
šok (na čistenie kovovej platne spo-
ráka)
- vatiar, -a, m. — expr. kto sa povaľuje
okolo pece, povaľáč, lenivec
- vec/vecka, prisl. — potom: *hutorel,
že vecka priže*
- večarki, -oh, pomn. — večerné stret-
nutia a posedenia mládeže: *v nežetu
še hozelo na večarki, dakedi i pres
tížeň*
- veňec, -nca, m. — 1. veniec: *paňi
mloda mušela maz na hlave veňec*,
2. zväzok vyčesaných konopí, kyta,
3. obvod strechy na dome
- veper, -pra, m. — vykastrovaný sa-
mec svine, brav; zdrob. veprik,
-a, m.
- vera, -i, ž. — vierovyznanie: *buľi jed-
nej veri* — rovnakého vierovyzna-
nia; § *žiz na veru* — žiť spolu bez
sobáša
- veršník, -a, m. — vrchná, oddeliteľ-
ná časť praslice, na ktorú sa dáva
vlákno
- vibiti, dok. — prefikovaný, prešibaný;
§ *vibiti jak koja* — veľmi preši-
baný
- vičuhac še, dok. — vystrábiť sa, zo-
silnieť, podrástť
- vidrežňac še, nedok. — napodob-
ňovaním reči vysmievať sa: *zbiľ ho,
bo še mu vidrežňal*
- vidumani, príd. — 1. vymyslený:
dobre to mal vidumane, 2. veľmi
dobrý: *vidumani človek*
- vigan, -a, m. — zast. dievčenské
(najmä detské) šaty z jedného ku-
vihadnuc, dok. — uhádnuť
sa; zdrob. viganček, -a, m.
- vihi! cit. — pokrik na kone, aby šli
doľava, čihi!
- vilaň, -a, m. — vreckový lampáš, ba-
terka: *švecel z vilaňom*
- vimaskac, dok. — vyjesť z taniera
tak, aby v ňom nezostalo nič (po-
mocou chleba)
- vimeňic, dok. — 1. vymeniť (niečo
za niečo), 2. zakúpiť si cestovný
lístok: *vimeňic kartu na mašinu*
- vimiškovac, dok. — vykastrovať;
vimiškovaní, príd.
- viňički, -oh, pl. (sg. *viňička*, -i, ž.)
— ríbezle; viničkovi, príd.: *vi-
ničkovovo víno*
- vinkel, -kľa, m. — uhol; vinkľovi,
príd.: *vinkľovi dom*
- viperic še, dok. — stratiť perie:
kura še viperela
- virezac, dok. — 1. vyrezať: *virezal z
dreva*, 2. vykastrovať; *virezani*,
príd.: *virezani pes*; O vimiš-
kovac, dok.
- virgac, nedok. — vyhadzovať nohami,
poskakovať
- viščiric, dok. — vyvaliť, vytreštiť
(oči): *palenečka dobrej moci, viš-
čirela na mňe oči...* (pieseň)
- vitrepac, dok. — 1. vytrepať: *vitre-
pac pokrovce*, 2. porozbíjať, povy-
bíjať (okná): *vitrepali šicke oblaki*
- vivaľic, dok. — 1. vyvaliť: *vivaľic
kameň*, 2. vyplaziť: *vivaľiz jazik*
- vivesc,¹ dok. — 1. vyvieť: *vivedol
koňa z hleva*, 2. pozvať mladuchu
do tanca po začepčení
- vivesc,² dok. — vyviezť: *ponuknul še
hnoj na poľo vivesc*
- vivotki, -oh, pomn. — vyvedenie šes-
tonedielky do kostola

- vlačuhi, -oh, pomn. — druh saní
(na vyvážanie hnoja)
- vratnica, -i, ž. — otvor v streche
domu (v tvare dvier so strieškou),
cez ktorý sa dáva rastlinné krmivo
na pôjd
- vraškiňa, -i, ž. — veštkyňa
- vražic, nedok. — veštiť: *ciganka vra-
žela z ruki*
- zabavisko, -a, s. — hračka: *nakupel
zecom zabaviska*
- zadac še, dok. — predstierať: *nič mu
nebulo, on še lem tag zadal*
- zadihlivi, príd. — kto má záduch,
zádušlivý
- zadňica, -i, ž. — prirodzenie samice
štvornohých zvierat
- zadušac še, nedok. — dušiť sa: *za-
dušaj še!*
- zazvaňac, nedok. — tretí (ostatný)
raz zvonit do kostola; *zazvaň-
a-še, -a, s.: prišol po zazvaňanu*
- zafčerom, prisl. — predvčerom
- zajt, -u, m. — sirup z ovocia alebo
lesných plodov: *malinovi zajt*
- zahojic, nedok. — zapadať: *slunko
zahoji*
- zahrabovini, -oh, pomn. — zvyšky
obilných stebiel na strnisku, získané
hrabaním, zhrabky
- zahubic še, dok. — pokazit sa (o
potravinách): *meso še zahubelo*
- zakapčac, dok. — zapnúť (o gombí-
ku)
- zakušic, dok. — 1. zahryznúť do nie-
čoho, 2. zajesť si trochu
- zameška, -i, ž. — kaša: *kukuričena,
komperova zameška*
- zanglec, dok. — omdlieť
- zapor, -u, m. — silný dážď, lejak
- zaprovažic, dok. — zaviesť: *zapro-
vazeli nam elektriku*
- zapuščac, dok. — potierať hlinenú
podlahu rozriedeným lajnom; *za-
puščani, príd.: zapuščana žem*
- zatička, -i, ž. — kovová ihlica na
jarme, aby sa vól neuvoľnil
- zaužac še, dok. — stať sa tvrdo-
hlavým, zanovitým, zatať sa; *za-
užati, príd. — tvrdohlavý, zano-
vité*
- zaverac, nedok. — zatvárať; dok.
- zavrec: *zavrez zvere*
- zavičlivi, príd. — závistlivý
- zavod, -u, m. — v spojení na dva
(tri...) zavodi — dva (tri) krát
- zbačic, dok. — zbadat: *zbačeli nas*
- zbizovac še, dok. — spoľahnúť sa:
na ňeho še nemož zbizovac
- zbuc še, dok. — pomínúť sa: *co bu-
lo, ta še zbulo*
- zbutňic, dok. — spráchnivieť (o dre-
ve)
- zdehlar, -a, m. — expr. kto sa rád
povaľuje
- zdejmac, dok. — sňať, zložiť niečo:
kalap zdejmal z hlavi
- zdihač, nedok. — expr. spať: *ožrel
še, ta teraz zdiha*
- zdľuška, -i, ž. — dĺžka
- zdohadac še, dok. — dovtípiť sa:
*robi, lem keď mu človeg nakaže,
sam še neždohada*
- zdravkac, nedok. — zdravit; dok.
pozdravkac — pozdravit sa
- zgegnuc, dok. — pejor. zomrieť: *bo-
daj zgegnul tam na mesce, že je!*
- zhajsac, dok. — ošúchať, onosiť (o
šatách); *zhajsani, príd.: zhajsana
bluska*
- zlehnuč, dok. — porodit: *žena mu
zlehla*
- zmička, -i, ž. — omyl
- znac, nedok. — vedieť: *toto žecko už
znalo hutoric*
- znak, -u, m. — znak; *macerinski znak
— materinské znamienko*
- znojic še, nedok. — potiť sa; dok.
zoznojic še
- zobuc še, dok. — vyzuť sa
- zretele, prisl. — zreteľne: *zre-
tedelne hutoric*
- zuržic še, dok. — zrazil sa (o mlie-
ku)
- žapki, -oh, pl. — v spojení *rucaž
žapki* — hádzať ploským kameňom
tak, aby poskakoval po hladine rie-
ky
- žačkov, -a, m. — mešec na tabak
- železo, -a, s. — 1. železo, 2. súčasť
pluhu, lemeš
- žem, -i, ž. — 1. zem: *spadnul na žem,
2. roľa*

ževkac še, nedok. ³⁵ — zívať sa: začalo še mu ževkac	žilovňik, -a, m. — zemiaková baba; Onalešňik, -a, m.
žgirtac, nedok. — škripať (o zuboch)	žima, -i, ž. — zima; žimušni, príđ. žimušna čapka — čiapka na zimu
žgrapac, nedok. — škrabať: dok. požgrapac: mačka ho požgrapala	žimni, príđ. — studený, chladný: žimna voda; žimno, prísl.
žgreňic, nedok. — expr. plakať: ňihto mu ňiž ňezrobel, a ľem žgreňi a žgreňi	živaň, -a, m. — zlodej: kradnul jak straka, živaň
žib-žib! cit. — privolávanie húsať	žňiva, -oh, pomn. — žatva
židel, -ďľa, m. — hlinený alebo porcelánový hrnček; Oharčiček, -čka, m.	žurav, -a, m. — sochorovité zariadenie na ťahanie vody zo studne, žeriav

Резюме

В статье отобрана лексика диалекта южноабовского села Трстене-при-Горнаде (район Кошице), представляющего собой южный тип собственно абовских диалектов. Это слова нетерминологического и терминологического характера (главным образом словацких диалектах, ни в литературном языке (кроме того автор не включает те лексические единицы, которые из этого села были включены в Атлас словацкого языка IV). Рассматриваются только имена нарицательные по своему происхождению как исконно местные, так и давно заимствованные из иностранных языков, относящиеся как к пассивному, так и к активному слою словарного запаса представителей среднего и старшего поколения носителей исследуемого диалекта. Это слова нетерминологического и терминологического характера (главным образом из области сельского хозяйства, животноводства и деревообрабатывающего производства).

На основании семантических и грамматических взаимоотношений рассматриваемых слов автор выделяет их омонимию и полисемию. Автор использует гнездовое расположение слов, т. е. к отдельным словам в их словарной статье приводит и лексические единицы, которые от них образованы. Слова приведены в алфавитном порядке в их диалектном виде (с использованием упрощенной фонетической транскрипции). Значения слов раскрываются их литературными эквивалентами или описанием; при некоторых словах для этого используется и эксимплификация. Приводится также функционирование рассматриваемых слов во фразеологизмах. Кроме грамматических справок к словам приводится и их стилистическая и другая характеристика.

Zusammenfassung

Der Beitrag stellt ausgewählte Lexik der südabover Mundart aus der Gemeinde Tistené pri Hornáde (Kreis Košice—Land) vor, die den südlichen Typ der eigentlichen abover Mundart repräsentiert. Es handelt sich um einen der Mundart eigenständigen Wortbestand, der in den anderen slowakischen Mundarten und

³⁵ Habovštiak, A.: ASJ IV, 1 — s. 411, 2 — s. 262, nesprávne uvádza podobu bez -k-: ževa še mi.